

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

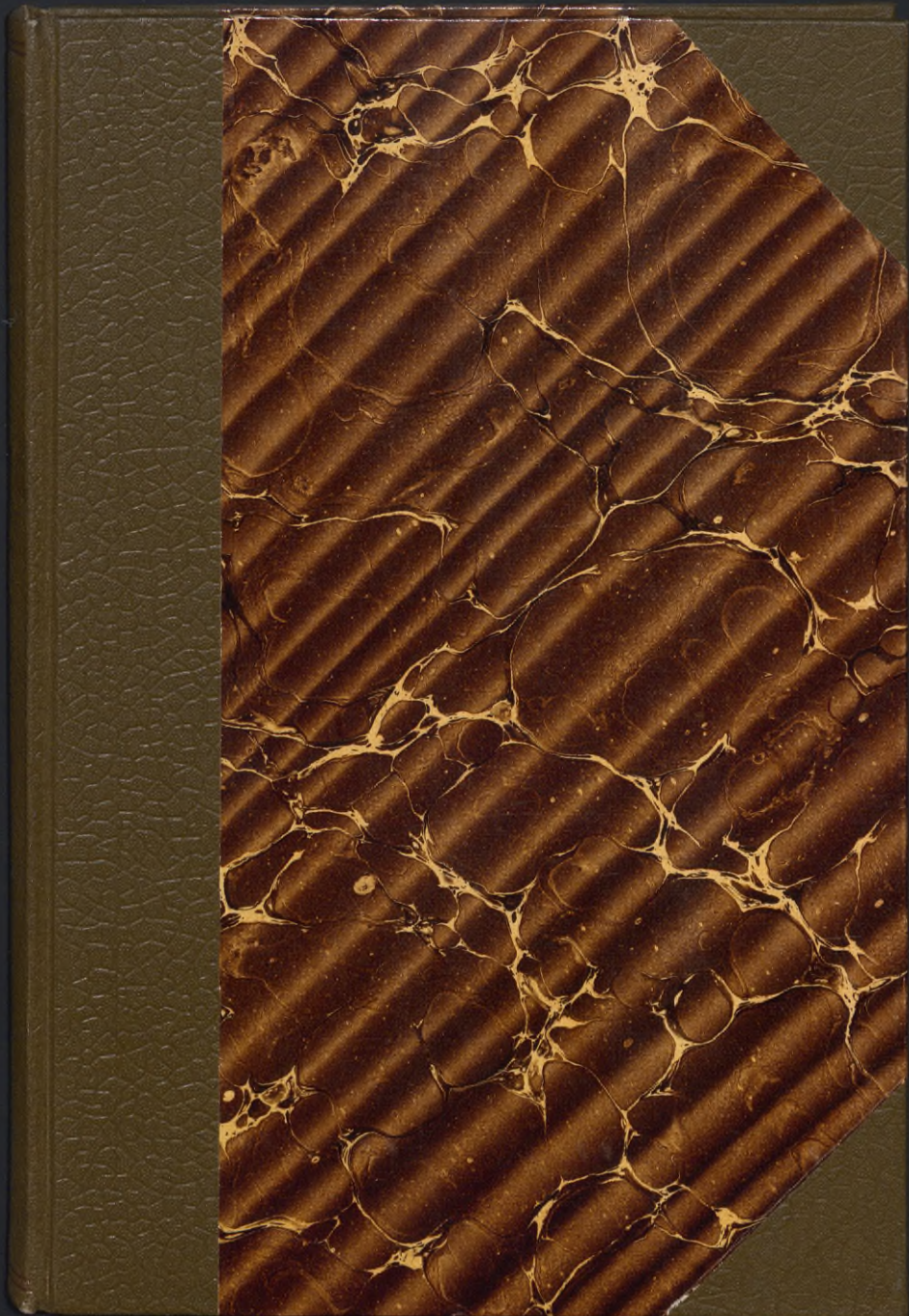
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

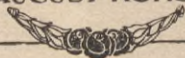

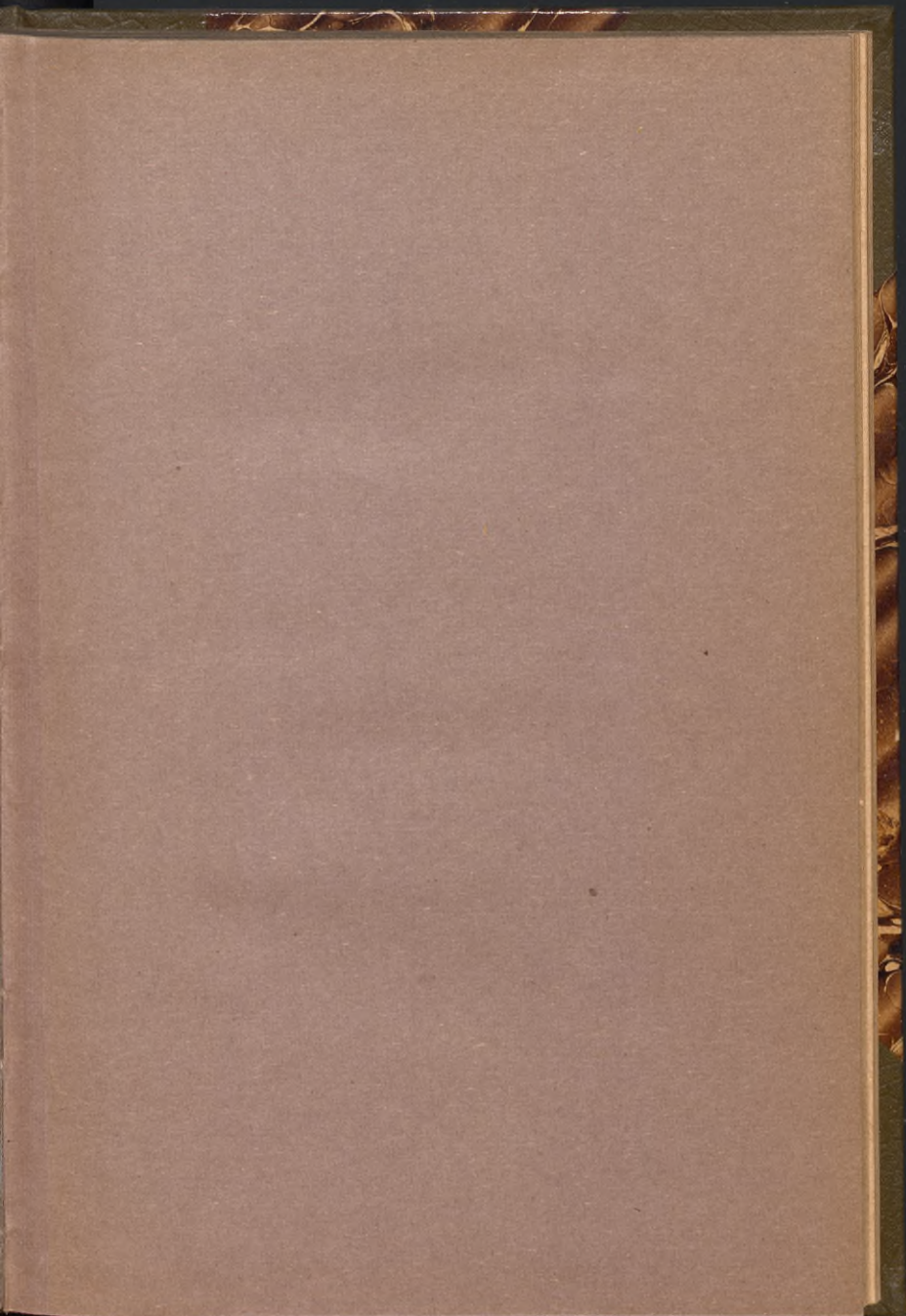
*Plan.
In.*

TRANEMÅLA
SÄMLINGEN

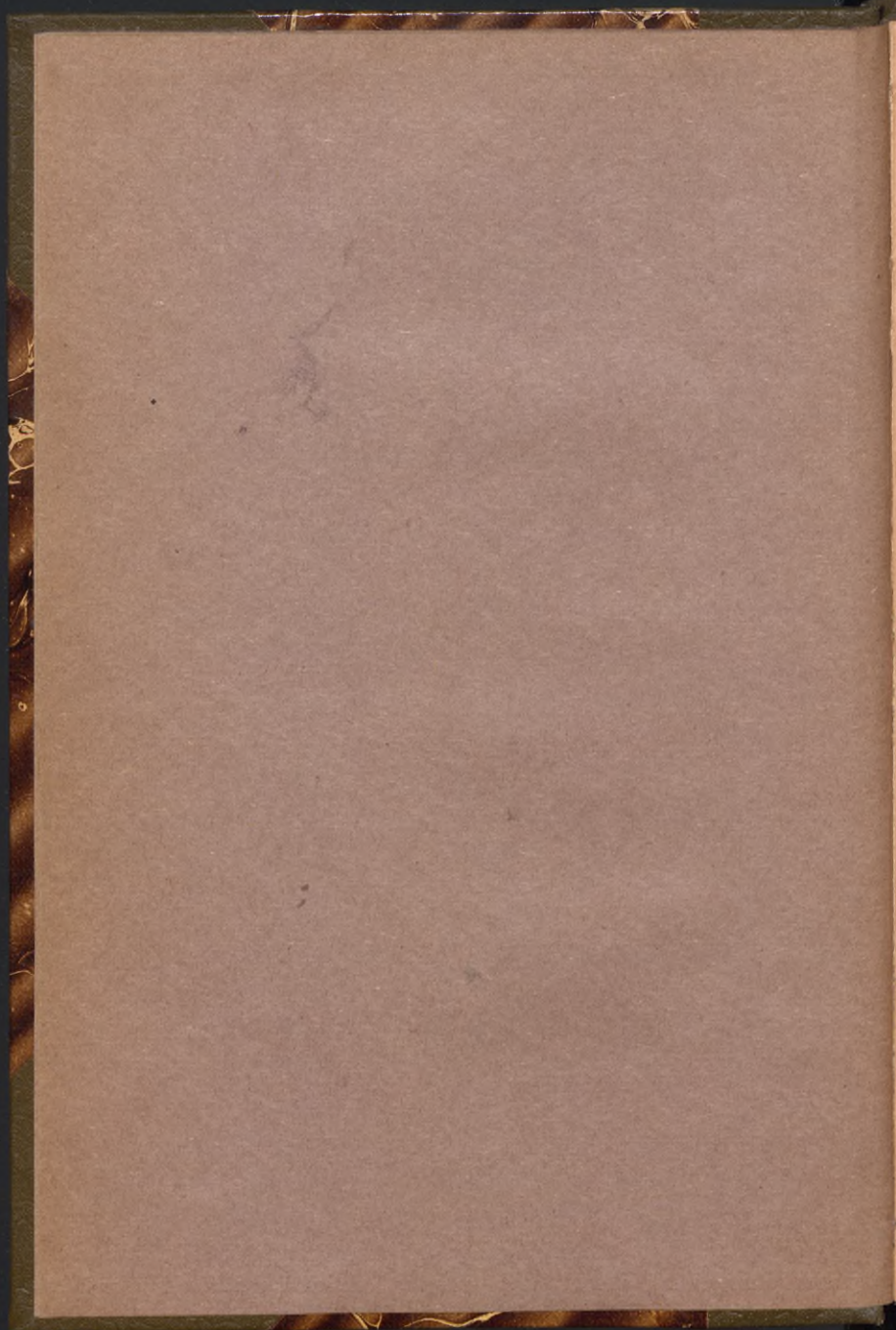

SKÄNKT TILL
GÖTEBORGS
STADSBIBLIOTEK
AF
AUGUST RÖHSS

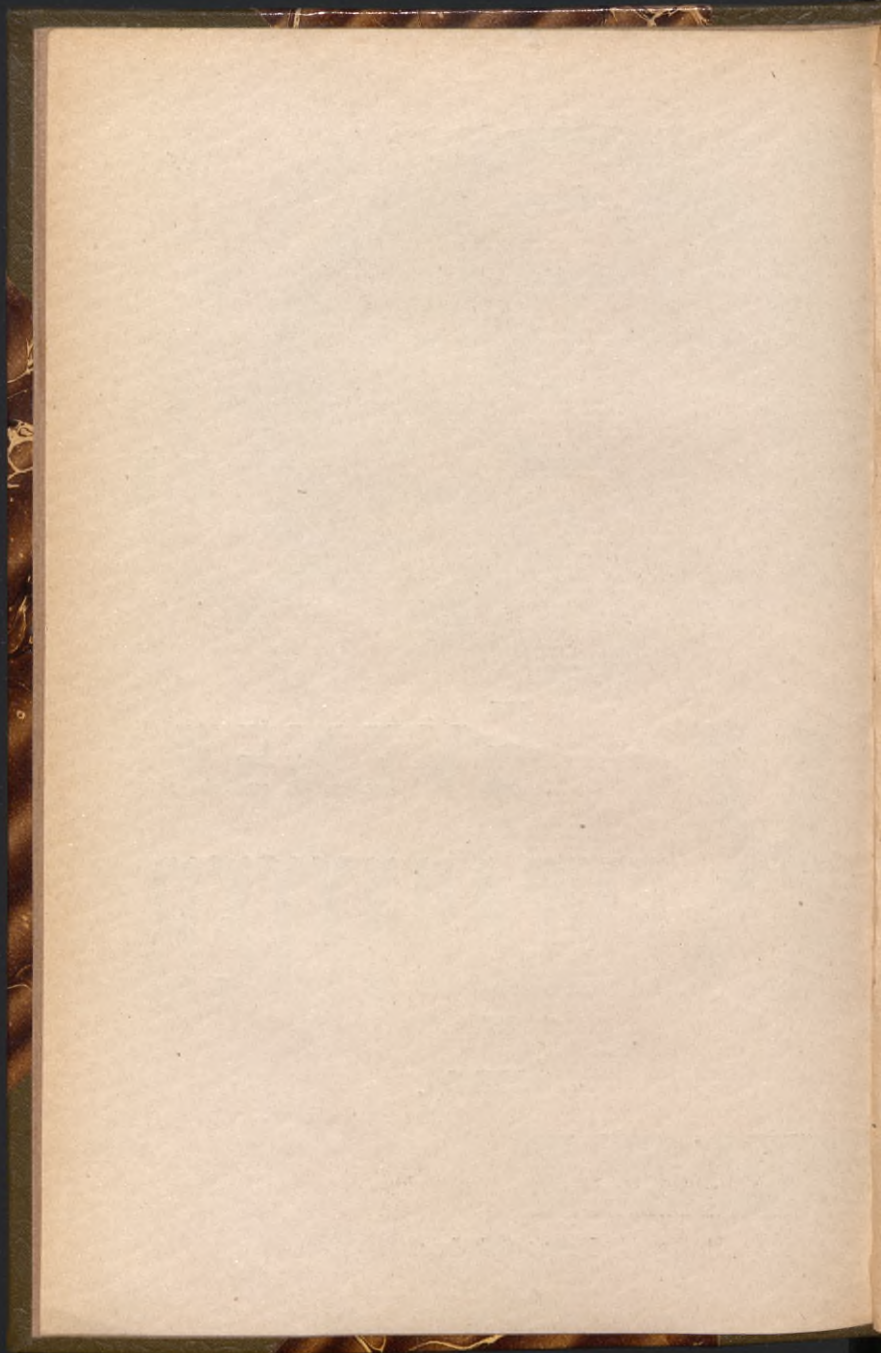
SVENSK
KUNSCADOTTER

AF
J. O. ÅBERG.

STOCKHOLM
F. C. ÅSKERBERG'S FÖRLAG.

Pris: 75 öre.

EN SVENSK KONUNGADOTTER.

(CECILIA AF VASA.)

ROMANTISERAD SKILDNING

AF

J. O. ÅBERG.

STOCKHOLM

F. C. ASKERBERGS FÖRLAG.

STOCKHOLM
ASSOCIATIONS-BOKTRYCKERIET
1887.

I.

Vexlande dagar.

1.

En regnig höstdag år 1559 redo tvenne i vida kappor insvepte män in till Vadstena genom den nu varande Motala tull samt styrde sina både af regn och svett drypande djur till det vid Klostermursgatan belägna herberget »Rufvande Draken». Det buller, som hästhofvarne åstadkom, utlockade de mest nyfikna af herbergets gäster med egaren, mäster Per, i spetsen.

Denne mäster Per var en man, som ej lät någon gå sin värdighet för nära och tyckte ej illa om, att man smickrade honom för de egodelar han var i besittning af. Styf i ryggen var han äfven och det behöfdes ganska mycket för att få honom att kröka densamma. Gent emot de två främmande ryttarne behöll han också sitt stela sätt, hvilket i allt följdes af hans gamle trotjenare, drängen Jonas, en fullkomlig skugga af honom sjelf. Detta uppförande varade dock ej länge.

— Har du förlorat målet i dag, mäster Per, och hvarför är inte Jonas så flink nu som förut? skrek den längste ryttaren så fort hans häst stannat. Kanske vill du att jag skall taga herberge hos Joakim?

Denna fråga verkade på mäster Per som en elektrisk stöt, ty så fort någon hotade att taga in hos Joakim vid Larsköpingsgatan midt emot Nunneträdgården, då blef han alldeles utom sig. Och samma förhållande var det med Jonas. Den okände hann knappt utsäga meningen, förrän drängen fattat tag i hästens tyglar och lät sin kropp gå i åtskilliga krumbugter för att godtgöra sin glömska att vara påpasslig.

— Det är bestämdt förnäma herrar, hviskade Sten Vapensmed till mäster Per. Det höres nog på talet.

Mäster Per svarade endast med sin vanliga grymtning, hvarigenom han brukade gifva tillkänna att han sjelf icke visste hvad han skulle tro.

Sedan ryttarne väl kommit ned på marken skyndade de midt igenom den nyfikna hopen in i herberget. Mäster Per, som gripits af en sällsam aning, var ej sen att följa efter. Hans gång var dock ej så spänstig och utmanande som tillförne.

Den längste ryttaren hann knappt in i rummet, förrän han kastade af sig den våta kappan och för den förbluffade mäster Pers blickar visade sig nu en i förnäm dräkt klädd herre. Innan värdshusvärdens hann yttra ett enda ord utropade Simon laskare, i det han ryckte den trasiga mössan från hufvudet:

— Riddar Bjelke på Österskog!

— Hvem är det som känner mig här? sporde riddaren och vände sitt stränga ansigte åt det håll, hvarifrån rösten kom. Ah, är det du, Simon laskare, fortfor han, då äfven han igenkände Simon, hvilken en tid varit bosatt under hans gods. Då kan du väl säga mig om . . .

— Nådige herre, vågade nu mäster Per afbryta, I kunnen här få allt hvad I behöfven af mat och dryck och ett rum, som inte ens en hertig skulle försmå att bo i. Den pryssling*), som jag vill sätta fram har ej sin like i hela staden och när hans fromhet, biskopen Klas Hvit gjorde en resa hit från Linköping i förra veckan, prisade han den drycken såsom stärkande både till kropp och själ. Kanske att jag...

— Få mig en bägare deraf, afbröt riddar Bjelke, och jag ser på min väpnare, Sven Karlsson, att han icke heller har något emot att få sig en dylik.

— Med förlof, inföll den unge mannen, som ännu knappt uppnått aderton år, jag afskyr pryssling, men vill ni, mäster, bringa mig en mugg godt öl, så tager jag det heldre.

— Ja, sådant har jag också utmärkt. Äkta rostockerbrygd, svarade den alltid tjenstfärdige mäster Per och skyndade ut, följd af Simon laskare och de öfrige, som af nyfikenhet trängt sig in med. När de väl voro utom dörren sade riddar Bjelke:

— Vi kunde visserligen taga in på slottet, men som jag sport att detta herberge lär vara ett af de förnämsta i staden, så kunna vi gerna stanna här.

— Icke mig emot, svarade den unge väpnaren Sven Karlsson Grip. Lik förnäma adliga ynglingar hade släkten skickat honom att vinna sin uppfostran i ridderliga öfningar hos den mäktige och för sin rikedom kände Krister Bjelke på Österskog, naturskönt beläget på sydöstra stranden af sjön Boren. I ett sådant väder som detta håller man allt till

*) En allmänt begagnad dryck under Gustaf I:s tid.

godo med sämre run än detta herberge synes kunna erbjudas.

De båda herrarnes samtal afbröts här af mäster Per, som i sällskap med en ung och vacker flicka inträdde. Mäster Per bar prysslingen och den vackra flickan ölet. Då hon med en djup nigning öfverlemnade muggen åt väpnaren rodnade hon som en pion, och då hon lyfte sina ögon upp till den unge, vackre mannen, blef hon ännu mera förvirrad. Ordet »välbekommet» fastnade på hennes läppar och tyst som hon kommit aflägsnade hon sig.

— En vacker flicka I hafven, mäster Per, yttrade Krister Bjelke och höll bågaren upp mot den rykande oljelampan. Det är väl eder tjensteqvinna?

— Nej, nådige herr riddare, svarade mäster Per, hon är min dotter, mitt enda barn.

Den unge väpnaren sade ingenting, men hans blickar voro oafslätligt fästade på dörren, liksom väntade han att den vackra flickan åter skulle inträda.

— Hvad heter er dotter? sporde slutligen riddar Bjelke, som trots sin ålder ändå ej hunnit kallna för det »täcka könet», utan tvärtom ännu hade sina kärleksäfventyr, väl kända i trakten af Österskog.

— Gunhild, svarade mäster Per och rätade en smula på sin kropp.

Krister Bjelke satt en stund fundersam. Slutligen sade han, i det han med kännaremin smakade på drycken:

— Prysslingen är inte så oäfvnen och nog kan det hända att I, mäster Per, snart får den äran att bjuda prins Erik och de öfrige hertigarne på den.

— Hvad sägen I, stränge herr riddare! utbrast

mäster Per med glad öfverraskning, komma de höge herrarne hit?

— Just så! I veten tvifvelsutän att kung Gösta denna höst förmält sin äldsta dotter, prinsessan Katarina, med grefve Edzard af Ostfriesland. De nygifta reste för ungefär en månad sedan från Stockholm med ett stort följe och dessutom i sällskap med prins Erik, prinsessan Cecilia och grefvens yngre broder Johan. Deras mening är nu att en tid gästa prins Magnus här på slottet och det är för att varsko stadens råd, som jag rest i förväg.

— När kunna de vara här? sporde mäster Per ifrigt.

— Sednast i öfvermorgon.

Sven Karlsson Grip, som hittills sutit tyst, tog nu till ordet:

— Och som jag vet att prinsessan Cecilia behöfver en kammarjungfru, så vore det en stor ära för eder, om er dotter kunde få den platsen och . . .

— Ack ja, om det vore så väl, afbröt mäster Per, som hade en ej så liten släng af fåfängan att vilja lysa bland de förnäme. Kunnen I ej styra om det, nådige herre?

— Jag skall fälla ett godt ord för eder fagra dotter, inföll riddar Bjelke i det han gaf sin väpnare en sträng blick, hvars innehåll kunde tydas så: Lägg dig inte i denna affär, det råder jag dig till.

Den unge väpnaren svarade ingenting, men den rodnad, som plötsligt sprang upp på hans kinder då han vände bort hufvudet, borgade tydligt för, att riddarens blickar träffat honom djupt.

Krister Bjelke afbröt samtalet genöm att befälla mäster Per att visa vägen till de för honom och

hans väpnare bestämda rummen en trappa upp på gafveln af det gamla trähuset. Efter väl förrättadt värf skyndade mästern ned till sina i stora skänkrummet väntande bekanta, för hvilka han i få andetag berättade om det stundande förnäma besöket, och redan samma dag visste hela Vadstena om detsamma. Angående dottrens berämda anställning hos prinsessan Cecilia, nämnde han likväl ingenting. Han ville först tala med Gunhild derom.

2.

»Minnets och fromkänslans hufvudstad i nordnen», så lyder det vackra epitet man gifvit staden Vadstena, hufvudsakligen för det kloster, som der var helgadt åt S:ta Birgitta och hvaraf lemningar ännu finnas.

Vadstena var till en början en köping, som bar namnet Lastköping. Redan 1162 fanns der ett kloster med namnet *Jungfru Maria*, eller *Vårfruklostret*. I närheten deraf uppfördes sedermera slottet Susenborg, efter hvilket Susenborgshagen bibehållit sitt namn. I detta slott lär Birger Jarl en tid haft sin bostad. Söder om staden lät sedan Birgers son Valdemar uppföra ett annat slott, hvilket efter honom blef kalladt Valdemarshus. Detta tjenade som residens åt flere af folkungaätten, men egde ej bestånd längre än ett hundra och femtio år. Af dess sten uppbyggdes sedermera af den heliga Birgitta det ryktbara nunneklostret 1346. Dess byggmästare var Jacobus Bicare (Jakob Bägare). Fullfärdigt blef

det ej förrän 1383, hvilket år det, den 23 och 24 okt. fick de första innebyggarne, 46 nunnor och 16 munkar. Först 1430 den 16 februari blef klostret af erkebiskop Johannes Haquini med stora högtidligheter invigdt åt Guds moder och den heliga Birgitta.

Då Gustaf I påbjöd att den lutherska läran skulle predikas i Sverige gick han ganska illa åt munkarnes och nunnornas tillhåll, de af katolikerne såsom heliga ansedda klostren. De rikedomar, som der samlats under tidernas längd genom lättrogna människors enfald att till klostren skänka och testamentera ej sällan allt hvad de lemnade efter sig, kommo Gustaf I väl till pass vid betalningen af landets skulder och underhållet af de utländske legoknektarne. Prester och munkar spjernade visserligen emot allt hvad de förmådde och hade en trogen förkämpe i den myndige biskop Hans Brask, men allt deras motstånd tjenade till ingenting, isynnerhet då konungen fick adeln, borgarne och bönderne på sin sida. Allt mera kringskuros de andliges rättigheter och när slutligen den lutherska läran vunnit fast fot i landet kunde den kraftfulle konungen på fullt allvar taga itu med klostren och de rika kyrkogodsens. Redan 1527 gafs befallning att reducera Vadstena kloster. Dess öden blefvo sedan mångahanda. De munkar, som der funnos, blefvo helt enkelt förvisade, men nunnorna tillätos att stanna kvar i sitt kloster ända till år 1595. Detta år gjorde konung Karl IX ett bestämdt slut på klosterväsendet. Året derefter blef klostret förstördt med undantag af klosterkyrkan, hvilken ännu kvarstår såsom ett vördnadsvärdt minne från den katolska tiden.

Vadstena kloster var ej allenast det förnämsta i Norden, utan blef äfven ett så kalladt moderkloster äfven för andra i utlandet. Dess anseende var så stort, att en pilgrimsfärd dit ansågs lika förtjenstfull som till exempel ett korståg mot saracenerne, och besittningen af den heliga Birgittas kvarlevor, hvilka förvarades i ett af Sten och Thure Bengtson Bjelke till klostret skänkt silfverskrin om 429 markers vigtl. förhöjde ännu mera dess ryktbarhet.

På samma plats som Valdemarshus fordom stått lade Gustaf I år 1545 grunden till ett annat sådant, hvilket kallades Vettershushuset eller Vadstena slott och som blef helt och hållet fullbordadt år 1563. Byggmästarna voro två utlänningar, Bulgrim och Jakob Wee. Denna byggnad höll ett hundra alnar i längd från öster till vester, samt tjugufyra alnar i bredd. Det hade en mängd stora och präktiga rum, samt omgafs af vallar och djupa vattenfyllda grafvar. »I alla fyra hörnen på yttre sidan befunnos så kallade rundlar med kanongluggar; på inre sidorna, gent emot slottets flygeltorn, voro två fyrkanter med rum i flera våningar. Stor och rymelig trädgård fanns».

På en lång i Vettern utskjutande brygga, till hvilken man kom direkt från slottets vindbro, hade man ingång först till den så kallade fateburen, och, i bryggans yttersta ända, till badstugan. Nedanför vindbron låg den så kallade »drottningbyggningen», der flera drottningar haft sin bostad.

Ehuru, såsom ofvan nämndes, slottet ej blef fullt färdigt förrän år 1563, firade Gustaf I likväl derstädes sitt bröllop med sin tredje gemål, Katarina Stenbock, den 22 augusti 1552.

Bland stadens öfriga byggnader märkas den så

kallade Blåkyrkan, mellan åren 1395 och 1424 uppförd af huggen tälgsten, samt kurhuset, bygdt år 1767 af lemningarne efter det fordna munkklostret. Äfven rent historiska tilldragelser hafva timat i Vadstena, som också varit utsatt för fiendeanfall och 1567 uppbrändes af danske befälhafvaren Rantzow.

3.

Underrättelsen om den lysande brudskarans ankomst till Vadstena satte det lilla samhällets innebyggare i en liflig rörelse både inom- och utomhus och hvar man kom på de smala och krokika gatorna såg man grupper af samtalande. Och i nio fall bland tio kunde man vara säker på att ämnet var det väntade furstebesöket, samt gissningen om den gamle yördade konungen skulle vara med och besöka den stad, der han i augusti 1521 valdes till riksföreståndare af provinserna i Göta land. Det var länge sedan vadstenaborna hade ett sådant hufvudbry.

Men aldra mest fejades det och putsades hos mäster Per, som ville göra allt hvad han kunde för att till »Rufvande Draken» draga de många törstiga, både in- och utländingar, som under det besöket varade, naturligtvis skulle befolka stadens näringsställen. Sin gamle rival Joakim skulle han öfverglänsa, både i anstalter och varor, kosta hvad det villé.

Under det mäster Per andra dagens eftermiddag i egen person tillsåg att arbetet gick raskt och väl.

ty dagen derefter skulle ju, enligt riddar Bjelkes utsago, fåget anlända, närmade sig den unge väpnaren Sven Karlsson Grip och helsade mäster med en viss nedlåtande vänlighet, som pligtskyldigast besvarades med en djup och zirlig bugning.

— Guds fred, mäster Per, helsade väpnaren och kastade en förstulen blick upp till ena gafvelfönstret, innanför hvilket ett friskt flickansigte som hastigast skymtade fram, hur är det med helsan?

— God ännu, med förlof, svarade mäster Per. Men hvad är det som gör mig den äran af eders nådes besök så här dags på dagen? Kanske att rummet...?

— Det är just derom som jag ville tala med er, afbröt väpnaren. Det är väl ej uthyrdt ännu?

— Nej. Men jag tänker att när det stora följet...

För andra gången afbröt väpnaren mäster Per:

— Jag vill hyra rummet af er så länge högtidligheterna vara. Ären I nöjd dermed?

— En så förnäm herre trodde jag ej att jag skulle få, inföll mäster Per. Men hvar skall då riddar Bjelke...

— Han reser hem igen så snart hertigens gäster anlända hit, svarade väpnaren raskt. Nog har han velat att jag skulle följa honom, men jag vill heldre stanna qvar och se på ståten än gräfvna ned mig på det denna årstid så öde Österskog.

— Ja, det är nog rätt, inföll mäster Per. Det kommer nog hit en mängd fina och förnåma jungfrur, hi, hi, hi; ja, förlåt mig, eders nåde, men jag vet nog att de unge männens åtrå står till vackra qvinnor, och dessutom... nå, hvad är det nu frågan

om igen? afbröt han sjelf sitt tal, när han fick syn på Gunhild, som närmade sig. Är det någon...?

— Pater Dominicus vill tala med dig, fader, i ett angeläget ärende, svarade den unga flickan under det hon sedesamt neg för väpnaren.

Mäster Per mumlade ett par meningar för sig sjelf, bad väpnaren om ursäkt för att han lemnade honom och försvann.

Det syntes tydligt att Sven Karlsson ej var missbelåten med att få vara ensam med Gunhild.

— Skall äfven I, skön Gunhild, gå ifrån mig? sporde väpnaren när den unga flickan gjorde mine af att följa fadren. Stanna åtminstone några minuter, bad han och fattade raskt den unga flickans ena hand.

— Hvad tänken I på, höge herre, utropade Gunhild förskräckt och sökte att lösgöra sin hand. Om någon finge se oss, hvad skulle...

— Jag fruktar ej någon, eho det vara må, inföll Sven Karlsson Grip och lade morskt den lediga handen på slagsvärdet. Jag vill se hvem som... men, fortfor han, ännu fasthållande Gunhilds hand, hvi är du så sträng? Säg, om du har lust att komma till hofvet?

— Till hofvet! utbrast den unga flickan och lyckades nu att lösrycka handen. Ja, nog har far nämnt någonting derom, men, hvad skulle jag der att göra?

Och då hon uttalade denna fråga såg hon så innerligt näpen ut att väpnaren hade god lust att taga henne i famn rätt så han stod midt på gården och nyfikna ansigten tittade fram litet der och hvar i fönstren. En så simpel varelse som jag är skulle

få komma till hofvet! Nej, höge herre, jag anser att I endast skämtat med mig och min far.

— Det är ej skämt, svarade väpnaren. Du skall komma dit och blifva den ros, omkring hvilken alla . . .

— Asch så han pratar, afbröt den djupt rodande Gunhild, och innan Sven Karlsson Grip hann sluta sitt vältalighetsprof, eller ens tänkte på att qvarhålla den unga flickan, ilade hon med snabba steg in i huset.

Efter några minuters funderande och då han märkte att gästerna derinne började se på honom med blickar, som uttryckte en viss skadeglädje, följde han efter Gunhild för att med mästér Per uppgöra om hyrandet af det ena gafvelrummet.

Denna sak var snart afgjord enligt väpnarens önskan och han tog genast rummet i besittning till stor harm för drängen Jonas, som länge hyst en ömmare känsla för sin husbondes dotter och som nu märkte att han fått en farlig rival i den ståtliga väpnaren.

4.

Flere timmar före det bebådade tågets ankomst voro stora folkhopar samlade vid och utanför Motallullen, utan att bekymra sig om det dåliga vädret. Så många hufvuden, så många tankar, och här slog detta fullkomligt in, ty hvar och en hyste sin egen mening om utseendet hos de nyförmälda och deras följe.

— Den tyske hertigen lär vara en liten och oan-

senlig herre, utbrast med hög röst en qvinna, och Simon laskare må säga hvad han vill, så har jag ändå min tanke för mig.

— Så hon pratar, inföll Simon, som stod i närheten. Tror hon att gamle kung Gösta, som sjelf är en ståtlig karl, skulle gifta bort sin dotter med en obetydlig stackare, vore han än rik och tysk grefve! Nej, det är säkert, det.

— Simon har rätt, hördes en tredje och ungdomlig stämman. Grefve Edzard af Ostfriesland är en lång och ståtlig karl, det har riddar Bjelke, som varit i Stockholm och sett honom, sagt. Han har äfven med sig brodern, och han lär vara ännu ståtligare.

Vid detta tal vände sig mängdens blickar mot talaren, som ej var någon annan än väpnaren Sven Karlsson Grip.

— Att inte fröken Katarina då tog honom i stället, gnällde en ömklig qvinnostämman.

— Det der begriper du inte, Maja, snäste hennes herre och man. Du kan väl förstå att hvarken grefven eller fröken haft något ord med i det laget, utan att det är konungen ensam, som afgjort den saken. Så går det till hos de förnäma, ska' jag säga dig.

Qvinnan teg ändteligen, då flere togo parti för hennes man. Ordutbytet, som inom kort började öfvergå nära nog till gräl, tystnade först då en stark stämman från ett af de närbelägna taken skrek:

— Nu ä' de här!

Allas blickar riktades utåt vägen åt Östra Starby eller Hospitalsladugården till. En mörk massa syntes röra sig i sakta mak framåt staden. När spänningen bland de väntande var som störst syntes

ett par ryttare afskilja sig från den mörka massan och i sporrsträck närma sig staden. Det var tydligen det furstliga tågets förridare.

— Gifven rum här, skrek den längste af förridarne. Gifven rum för hans nåde grefve Edzard af Ostfriesland med gemål och deras följe!

Och utan att invänta verkan af sina ord red den högmodige junkern midt in i folkhopen, der i följd deraf en gräslig villervalla uppstod.

— Åh, far varliga fram, utbrast Sten Vapensmed och grep så häftigt tag i hästens tyglar, att det lifliga djuret stegrade sig så våldsamt, att ryttaren nära nog fallit af. Sen I ej, att folket gifver rum så fort det kan? Icke heller kan jag tro att det är grefve Edzards vilja, att I skolen fara fram på detta sätt mot fredliga menniskor. Ja, huggen I till, fortfor han då ryttaren i vredesmod grep efter slagsvärdet, så kan jag godt försvara mig. Jag vill då se hvilket svärd som biter djupast, edert tyska, eller det jag sjelf förfärdigat.

Bland dem, som genom ryttarens oförsynta tilltag råkade i en svår trängsel, befann sig äfven Gunhild. Sven Karlsson varseblef detta och med anlåtande af alla sina krafter banade han sig skyndsamt väg fram till den unga i den stegrande hästens omedelbara närhet stående flickan. Väpnaren hann fram till henne just som Sten Vapensmed yttrade de ofvan citerade orden.

Rörelsen bland de tätt sammanpackade åskådardarne blef naturligtvis ännu större när det artade sig till att blifva envige af mellan ryttaren och Sten vapensmed. Skriket och larmet blefvo mera högljudda för hvarje minut.

— Om du bråkar längre här, så vet att detta

skall komma att stå dig dyrt bara prinsen och hertigen komma hit, utropade väpnaren och slog ett bastant slag på svärdet. Du kan väl begripa att du nu gör mera ogagn än nytta här. Rid genast tillbaka, annars skola högheterna få veta att det är just *du*, som är orsaken till att de blifva hindrade i sin färd.

Utan att invänta ryttarens svar fattade Sven Karlsson Grip Gunhild om lifvet och bar henne på detta sätt ur trängseln. Den unga flickan lät också villigt bära sig; hon till och med log tacksammt åt sin ståtliga beskyddare.

— Om vi stanna här, så kunna vi obehindradt se hela följet, yttrade väpnaren och nedsatte sin vackra börda på en trappa icke långt ifrån St: Pers kyrka. Och på det att intet ondt skall hända eder, jungfru Gunhild, så stannar jag här till dess tåget passerat förbi.

Gunhild besvarade ej den unge väpnarens ord, men den blick hon gaf honom, sade mera än långa meningar.

Hotad af de församlade, hvilka togo parti för Sten vapensmed, rymde den bråkige ryttaren fältet och när han och hans kamrat väl voro borta ordnade sig åskådarne sjelfva på två led, mellan hvilka de åkande fruntimren och ridande männen långsamt och under muntert ljudande hornstötur sakta tågade genom staden och styrde kosan till Vadstena slott, der hertig Magnus residerade, och der de skulle bo under vistelsen i staden.

— O, så vacker hon är, utropade Gunhild, och med henne flere af åskådarne, då Cecilia, brudens yngre syster, åkte förbi. Men, hvem är den vackre ryttaren vid hennes sida?

— Förmodligen grefve Edzards broder, svarade väpnaren. Det går ett rykte att han och fröken Cecilia älska hvarandra.

Det långa tåget hade ändteligen försvunnit och den skådelystna allmänheten skingrades så småningom. Drömmande vandrade Gunhild vid Sven Karlson Grips sida mot hemmet. Skulle kanske hennes ifrigaste önskan, att få tjena den sköna och firade konungadottren Cecilia, gå i fullbordan?

5.

Den lysande brudskarans ankomst till Vadstena förändrade som genom ett trollslag den förut tysta staden. Glada upptåg af allehanda slag tillställdes nästan hvarje dag och genom de krokiga gatorna ströfvade hvarje timme bullrande svenskar och tyskar, tillhörande det talrika följet. I synnerhet dvaldes den lägre betjeningen under sina fristunder hos mäster Per, hvilkens utmärkta pryssling och rostoceröl hade en strykande afgang.

Mäster Per var idel solsken, ej allenast därför att hans varor gingo åt och disklådan hvarje dag fylldes af koppar- och silfverslantar, utan äfven därför att hans dotter Gunhild fått plats såsom kammarjungfru hos den sköna Cecilia. Den unga flickan kunde ej heller nog prisa den unga konungadottrens vänlighet, älskvärdhet och qvickhet, samt talade med förtjusning om alla de fina och dyrbara saker hon dagligen såg och handterade. Det var nog många, som afundades Gunhild denna lycka, tänkte

mäster Per, och sade det äfven till sina förtroligare vänner, och som han icke var annat än en svag dödlig menniska, så kände han sig ej så litet stolt öfver att hans dotter blifvit föredragen framför andra.

— Men, sade Simon laskare, som egde mäster Pers största förtroende, bara inte nu din dotter blir så högfärdig och förmäten att hon tycker sitt hem vara för simpelt när hon en gång skall återvända hit?

— Prat, inföll mäster Per och knyckte på nacken. Hvem kan dessutom veta om hon kommer att återvända hit så snart! Om fröken Cecilia tycker om henne, så är det väl ingenting som hindrar att hon får medfölja till Stockholm, såvida . . . hon . . . ej . . .

— Ut med hvad du har på tungan, inföll Simon nyfiken.

— Såvida hon ej före afresan är gift, fortsatte mäster Per raskt.

Simon laskare såg på honom några minuter under tystnad liksom ville han af Pers minspel utleta om hans ord voro allvarligt menade eller ej. Men då han slutligen märkte att mäster Per menade fullt allvar sade han:

— Godt och väl om så kunde ske och Gunhild finge en bra man. Dock tviflar jag på, att en sådan kan fås bland de der herrskaperna.

Dessa ord verkade som en elektrisk stöt på mäster Per och han blef så förvånad öfver den vändning samtalen tagit, att han rent af tappade den till hälften fyllda stånkan i golfvet, så att det jäsande ölet flödade ut öfver de ojemna och delvis

söndriga tiljorna. När förvåningen ändteligen medgaf att han fick mål i munnen utropade han:

— Hvad är det du pratar för smörja! Du måtte väl aldrig komma för att lasta gamle kungens dotter. Du vet att kung Gösta uppfostrat sina barn på ett i allo strängt och ärbart sätt och att...

— Du har nog rätt häri, afbröt Simon laskare. En sak förundrar mig dock.

— Hvad är det för en sak? sporde mäster Per häftigare än han annars var van.

— Du, som har så mycken beröring med folk och isynnerhet med de höge herrarnes betjenter, borde väl hört de besynnerliga saker, som talas om?

— Nej, jag har ingenting hört, inföll mäster Per. Berätta det för mig.

— Åh, jag vet inte så mycket, jag heller, men som jag alltid har öronen med mig har jag ej kunnat undgå att höra det tissel och tassel, som öfverallt, till och med bland stadsborna, är i svang angående fröken Cecilias förhållande till sin svåggers broder. Man ser dem ständigt tillsammans och...

— Prat, afbröt mäster Per och fyllde på sin stånka igen. Är det så besynnerligt att två unga personer som till på köpet tycka om hvarandra, söka hvarandras sällskap, aldraelst som de vistas under samma tak och...

— Ja, Gud gifve att pratet endast vore löst sqvaller, afbröt Simon laskare, men annorlunda låter det utomkring. Man säger att deras umgänge ej i allo skall vara så ärbart, som man har rättighet att fordra.

Mäster Per svarade icke genast härpå, troligtvis därför att underrättelsen kom honom alltför oför-

beredt uppå. Men sedan han en god stund sutit med hufvudet nedsjunket mot bröstet, upplyfte han det med ovanlig häftighet, såg några ögonblick forskande på mäster Per och sade derpå:

— Jag tror att detta bara är förtal, Kung Göstas dotter kan ej sjunka så djupt.

— Men, om det skulle ega grund? sporde Simon laskare och betraktade å sin sida lika forskande mäster Per. Hvad ämnar du då göra med din dotter?

— Naturligtvis taga henne derifrån, svarade mäster Per häftigt.

Då Simon såg att en fortsättning af samtalet endast skulle fördystra den annars gladlynte mäster Per bytte han plötsligt om ämne och sporde:

— Hvad tycker du om din hyresgäst, den unge väpnaren?

— Rätt bra, svarade mäster Per. Han har dock på sednare tiden blifvit så tyst mot förut. Kanske är han sjuk.

Kanske det, inföll Simon laskare under det ett besynnerligt leende, som alldeles undgick mäster Pers uppmärksamhet, spelade kring hans läppar. Hvarför stannar han kvar här och ej återvänder till Österskog?

— Kan jag veta det! Jag är väl ingen trollkarl heller? Men förmodligen är hans uppfostran hos riddar Bjelke slutad och eftersom han är så pass gammal, att han sjelf kan taga sig fram, så... Men kanske han ämnar söka sig en plats vid den friesländske grefvens hof. Han vistas ju ganska mycket på slottet.

— Ja men, gör han så, tänkte Simon laskare, och jag anar nog rätta orsaken dertill. Du kan

gerna hållas i okunnighet derom ännu en tid. Högt sade han: Ja, det är en vanlig sed hos unga ädlingar, att de, för att uppfostras, skola resa till främmande land. Jag har ingenting emot väpnaren, ty jag anser honom vara en man med heder i bröstet.

Det håller jag honom också för, svarade mästern Per. Men, se der kommer Gunhild alldeles som vore hon efterskickad. Stanna du qvar en stund medan jag i enrum prejar henne angående de der ryktena. Vet hon något derom, så skall hon ej dölja något för mig, det är jag säker på.

6.

En författare (Fryxell) säger om Gustaf Vasas dotter Cecilia: »Hofvets skalder då för tiden prisade henne skönare än Venus och kunde ej nog lofsjunga hennes hvita hy, gullgula hår och glänsande ögon, och de försäkrade, att hennes själ var med dygder lika beprydd.»

Grefve Edzards yngre broder, Johan, var en i manliga idrotter väl förfaren herre, samt dertill af en vacker skapnad och ett par år äldre än Cecilia. Hvad var då naturligare, än att småningom ett ömmare förhållande skulle uppstå mellan Cecilia och honom. Och som konung Gustaf ej tvekat att gifva sin äldsta dotter åt den äldre brodern, skulle han naturligtvis ej kunna neka den yngre dottern åt brodern till sin måg. Det långvariga vistandet i hufvudstaden och det dagliga sammanträffandet gjorde också att den gryende kärleken dag efter dag ökades.

Svårt kändes det äfven när skilsmessans dag slutligen randades. Hvem kunde säga om de mera skulle få återse hvarandra. Det muntra skratt och det qvicka skämt, som hittills strömmat från deras läppar, förstummades mer och mer. Huru ställa till för att ej så snart behöfva skiljas?

Qvinnans rådighet plägar sällan förneka sig i brydsamma stunder. Så också med Cecilia. Understödd af den gifta systemen bönföll hon därför hos fadren att få göra det unga paret sällskap till gränsen och den gamle konungen, som fann denna syskonkärlek helt naturlig, och som egendomligt nog ej märkte böjelsen mellan grefve Johan och sin vackra dotter, biföll utan tvekan hennes begäran. Hurudant de ungas förhållande till hvarandra var före ankomsten till Vadstena har man sig ej bekant, men antager att det ännu var ärbart eftersom inga anmärkningar från den tiden förekomma.

I Vadstena hölls ett präktigt hof och det unga slottets salar genljödo ständigt af musikens toner. Grefve Johan och hans älskade kunde också här, afsides från den stränge konungen, vara mera fria, hvadan deras möten här äfven blefvo tätare.

Tunga moln jagade hvarandra öfver himlahvalfvat och tilläto endast då och då månen att belysa de mörka bersåerna och gångarne i slottsträdgården. Från de rikt upplysta fönstren hördes muntra gästers glam och skallande skrattsalfvor och sjelfva de posterande knektarne förrättade mindre vaksamt sina åligganden.

Då munterheten der uppe var som störst skyndade en i en fotsid kappa insvept reslig man genom de labyrintiska gångarne bort till en af bersåerna i trädgårdens sydvestra hörn, vettande intill slotts-

hagen. Vid ingången till bersåen stannade han tvekande. Ett djupt mörker herrskade der inne och det såg ut som om månen ej alls skulle ha lust att visa den ensamme vägen. Han var också på väg att vända om igen, då en lätt suck inifrån bersåen kom honom att rycka till.

— Hon är redan kommen, tänkte han för sig sjelf och trädde dristigt in. Några sekunder derefter hördes hviskande dessa två namn:

— Johan.

— Cecilia.

Efter en stund hördes den unga kungadottren, som nu beviljade sin älskare ett af de vanliga mötena, framstamma dessa ord:

— Så snart jag tänker på att skilsmessans ögonblick snart äro för handen, så går det ordentligt omkring i mitt hufvud. Jag skulle vilja hafva vingar för att fri kunna följa dig, om det gällde, till verdens ända.

Och vid dessa ord slog den lidelsefulla qvinnan sina armar kring grefve Johans hals och lät sitt guldlockiga hufvud hvila mot hans bröst.

— Jag ångrar nu, yttrade denne med lågmäld stämma, att jag icke hos din fader begärde din hand före afresan från Stockholm. Att nu göra det ser så besynnerligt ut, och jag fruktar för att Erik, som är så häftig till lynnet, kan göra om intet mina käraste förhoppningar. Säg mig hur jag bäst skall handla.

— Erik älskar mig högre än någon annan af syskonen, inföll Cecilia, och om jag säger honom att min lycka är hos dig, så skall han nog fälla goda förböner för mig hos min fader. Vål är Erik häftig och uppbrusande, men elak är han ej.

På dessa ord svarade grefve Johan ingenting. Tanken på den glädjelösa framtiden efter skilsmessan från den älskade förbittrade i dessa stunder hans annars så glada lynne.

— Du gör mig orolig och bedröfvad med din tungsinnighet, hviskade åter Cecilia. Och jag önskar ingenting högre än att se dig munter och glad. Om du skulle . . .

Hennes tal afbröts här af den unge grefvens glödande kyssar. En god halftimme förflöt innan de, varsamt efterforskande om vakterne blifvit dem varse, på skilda vägar smögo sig in till slottet igen.

Då Cecilia i hela glansen af sin skönhet åter inträdde i den praktfullt upplysta salen möttes hon af prins Erik med dessa ord:

— Vi hafva sökt dig öfverallt. Hvar har du varit?

Utan den ringaste förlägenhet svarade hon:

— En svår hufvudvärk har gjort att jag ej förr kunnat infinna mig, men, den är nu nästan borta, och som jag märker att min sjelfskrifne ridare just nu kommer der, fortfor hon och pekade på grefve Johan, som inträdde med obesvarad hållning, så vill jag försöka att helt och hållet dansa bort min hufvudvärk.

Och några minuter derefter sväfvade också det vackra paret, beundradt af alla de närvarande, rundt den vida salen.

De båda älskande, som trodde sig ha varit ostörda i bersåen, hade likväl haft en lyssnare, som straxt efter deras bortgång kröp fram ur de intill bersåen stående häckarne. Det var den unge väpnaren Sven Karlsson Grip, som hvarje afton vanade omkring i slottsträdgården för att få se en

skymt af Gunhild, till hvilken han fattat en häftig kärlek, och möjligen utbyta några ord med henne.

— Dessa möten skulle prins Erik veta om, mumlade väpnaren för sig sjelf. Dock, fortfor han eftertänksamt, från mig skall ingenting komma. Jag behåller det ännu för mig sjelf. I afton är det väl ej lönt att jag väntar, ty så sent plägar ej Gunhild komma hit ned.

Då han derefter passerat det nu varande Råd-hustorget och vek in på Storgatan upptäckte han att en person följde honom tätt i hälarne. Han gjorde för den skull en tvär vändning och den efterföljande, som ej beräknat detta, lopp därför så godt som rakt i hans armar.

— Hvad är du för en, som förföljer mig så här, utbrast väpnaren och höll svärdet emot den okände, jag skulle om . . .

— För himmelens skull gör mig ej något ondt, stränge herre, gnällde en ömklig stämman. Jag kom just nu från ett af mina skriftebarn och råkade ha samma väg som . . .

— Pater Dominicus, afbröt väpnaren, som nu igenkände den lissmande munken, en af dem, som genom konungens nåd ännu fick bebo munkklostret. Sven Karlsson hade alltid hyst en viss antipati mot honom och den tog sig nu uttryck i dessa ord:

— Om jag en gång till möter dig på dessa smygvägar, så klyfver jag din skalle. Skynda genast hem och . . .

Redan innan väpnaren hann sluta meningen hade patern, som nogsammt anade hvad slutet skulle blifva, tagit till benen. Men då han kom upp på Myntbacken stannade han, vände sig mot Kloster-

mursgatan och knöt båda händerna mot »Rufvande Draken» i det han mumlade för sig sjelf:

— Förbannad till den eviga elden vare den konung, som med sina djefvulska konster störtat den heliga katolska religionen, och förbannad vare äfven du, Sven Karlsson Grip. Jag vet nog hvarför du smyger omkring slottet, men så länge jag har någon makt öfver mäster Per och hans dotter, skall du allt få sucka förgäfvets. Hon är för god att blifva frilla åt dig, kom ihåg det.

Med dessa ord skyndade pater Dominicus in i klostret, för att tillsammans med sina trosbröder i hemlighet åter läsa sitt anathema öfver den kätterske sveakonungen.

7.

Den hurtige väpnaren Sven Karlsson Grip hade, utan att Gunhild anade det, redan vid sitt första uppträdande gjort ett outplånligt intryck på hennes själ. Så länge hon befann sig i hans närhet var hon glad och liflig som tillförne, men hon hade icke varit många dagar på slottet, förrän hon blef tyst och modstulen och började längta hem igen. All den ytliga flärd, som omgaf henne, kunde ej stilla den oro, som qualde hennes själ. Endast de stunder, då hennes annars trägna tjänst förunnade henne att få tala med väpnaren, kände hon sig lugn. Hon fann snart att hon älskade den unge mannen och man skulle tro att hon gladdes deråt. Men så var icke förhållandet, ty hon såg nog den

oöfverstigliga klyfta, som börd och rikedom ställde mellan dem. Han, en adelsman af förnäm slägt, kunde ej, enligt gällande lagar, få äkta en simpel oadlig värdshusvärdns dotter. Många gånger önskade hon sig döden. Kindernas rosor bleknade och det fordna lefnadsmodet var försvunnet till stor oro och förskräckelse för mäster Per.

Ändteligen kom förklaringen mellan de unga. Gunhild dolde ej sina farhågor, men fick i stället den unge väpnarens eldiga försäkran på, att ingen annan än hon skulle blifva hans maka. Ville ej släkten gifva sitt bifall dertill, ämnade han vädja till konung Gösta, som i dylika fall egde utslagsrösten, och hjälpte ej heller detta, skulle de båda i främmande land söka sin utkomst. Hans mod var okufligt, hans krafter starka och hans klinga god, så att nog skulle han med dessa tre förmåner kunna vinna deras rikliga utkomst i en tid, då dylika egenskaper sattes framför alla andra.

På detta sätt tröstade han den sorgsna Gunhild, så att hon började känna sig lättare till sinnet och med ungdomens gyllene drömmar såg lifvet i mera rosenfärg. De kommo likväl öfverens om att hålla sin förbindelse hemlig till dess det höga besöket gått till ända, hvarjemte Gunhild måste lofva sin älskade att återvända till hemmet i stället för att medfölja längre söderut om sådant ifrågasattes.

Denna förklaring och detta utbyte af trohetslöften hade egt rum ett par aftnar före den, då väpnaren kom att blifva en ofrivillig lyssnare till grefve Johans och Cecilias kärleksprat i bersåen.

Ett par qvällar efter Sven Karlssons möte med pater Dominicus gick det lustigt till i »Rufvande Draken». Förutom de vanliga gästerna, bland hvilka Simon laskare och Sten vapensmed voro sjelfskrifna, hade nemligen en stor mängd knektar, som fått permission från sin tjenstgöring vid slottet, infunnit sig för att vid ölstopen fördrifva de lediga timmarne och låta en del af den samma dag utbetalade solden dansa ned i mäster Pers djupa kassalåda. Det var icke blott svenska knektar, utan äfven ganska många tyska i grefve Edzards tjenst, som här täflade om hvem som kunde dricka det största quantum öl och pryssling. Och att det förnämsta samtalsämnet rörde sig omkring hvad som tilldrog sig i och omkring slottet faller af sig sjelft.

Väpnaren brukade vanligtvis gå in i det lilla innanför stora skänksalen belägna rummet för att dricka en bägare öl och samtala med de båda borgersmännen Sten och Simon, hvilken nedlåtenhet de på det högsta uppskattade och bedyrade mer än en gång att Sven Karlsson Grip var den bäste herre de någonsin lärt känna.

Denna afton suto de tre också på sina bestämnda platser. Simon laskare var likväl ej denna qväll vid så godt lynne som tillförne, och längre än vanligt fick hans pryssling stå orörd.

— Undrar storligen hur länge vår hertig ämnar behålla svågern hos sig? utbrast han slutligen med en ton, som var något gäckande. Det kännen I väl till, nådige herre? fortfor han och vände sig till Sven Karlsson Grip.

— Nej, sannerligen jag det vet, svarade denne och tog en bastant klunk. Och jag tror inte att

ens hertig Magnus sjelf ännu tänkt derpå. Men, hvarför denna fråga?

— Åh, det skolen I fråga? sporde Simon under ett tviflande leende.

— Ja, frågan är helt naturlig, tycker jag.

— Kan väl så vara, menade Simon laskare. Jag förundrar mig blott öfver att I ej hört de rykten, som äro spridda i staden, och . . .

— Hvad är det för rykten? afbröt väpnaren hastigt. Tanken på att hans förhållande till mästern Pers dotter blifvit känt, genomför som en blixtnedslagen hans hufvud.

— Ja, det spörjer jag också, inföll Sven vapensmed. Säg ut hvad du har på hjertat.

Simon laskare var tydligen ej hågad att villfara denna begäran, ty han svarade:

— Åh, det är just ingenting. Möjligt också att allt är osanning, ty känt är att mycket pratas, som ej har det minsta sken af att vara öfverensstämmande med sanna förhållandet. Dessutom vill jag ej vara den, som för ut ett rykte, om det . . .

— Jag uppmanar eder, Simon laskare, att oförbehållsamt omtala hvad folket pratar, afbröt nu väpnaren, hvilkens oro och nyfikenhet nått sin höjdpunkt. Väl är jag hvarje dag inom slottets murar, men hittills har jag icke sport något, som . . .

Innan väpnaren Sven Karlsson Grip hann sluta meningen hördes ifrån stora rummet, till hvilket dörren stod på glänt, en grof stämman:

— Men, jag säger att det är dagsens sanning, ty när jag i går var på post såg jag honom resa upp en stege och klättra in genom hennes fönster.

— Om I nu viljen lyssna, stränge herre, hvi-

skade Simon laskare, så kunnen I få bekræftelse på hvad jag sagt.

Detta lät ej väpnaren säga sig en gång till. Med den största försigtighet närmade han sig dörren och såg genom springan att den groflemmade talarer var en af de slottsknektar han ofta sett gå vakt. Då ingen motsade knekten, fortfor han:

— Jag vill bli evigt fördömd till munkarnes skärseld om det inte är sannt hvad jag säger. Och det var inte första gången jag såg honom gå den der vägen. Fråga bara gamle Thomas der borta i hörnet, såvida han inte somnat ännu, och ni ska få höra att jag ej far med osanning.

— Thomas, Thomas, ropade flere röster och knuffade ganska hårdhänt till en gammal gråskäggig knekt, som i ena vrån satt nickande öfver en till hälften urdrucken ölbägare. Vakna, gamle gråskägg!

— Hvad är det frågan om? brummade Thomas och gnuggade sig i ögonen. Hör du, mäster Per, kan du inte hålla pojkarne i styr, så att en gammal utvakad stackare kan få några minuters blund i ögonen. Jag måste nog i natt hålla dem öppna för att ej släppa ur sigte den gunstig herr junker, som brukar klättra upp till . . . till . . .

Sömnen blef här Thomas öfvermäktig. Hufvudet föll ned mot bordet och snart tillkännagåfvo hårda snarkningar, att det icke skulle blifva en lätt sak att få den gamle vaken igen.

— Hörden I nu att jag talade sanning! utropade triumferande den jättelike knekten. Men, fortfor han och tog på sig en vigtig mine, Gud nåde den, som sprider ut hvad jag nu sagt, så att prins Erik får nys om det. I veten hur häftig han är

till sinnet och när vreden rinner på honom, så kan han begå hvilka saker som helst.

— Ja, inföll en annan gammal knekt, som hittills sutit tyst, när jag var i Stockholm hörde jag en af konungens män förklara orsaken till denna tidtals påkommande häftighet.

— Berätta det, sorlade mängden och glömde för ögonblicket den förre berättaren.

— Jo, si, det var på det viset att då prinsen var yngre var han, såsom alla barn förstås, ofta i lek med syskonen eller andra. En gång vid ett sådant tillfälle gjorde han i ysterhet ett högt språng och slog hjessan så hårdt emot en ljuskrona, att han svimmade af. Lärde män påstå nu att hjernan dervid fått ett så våldsamt slag, att den på något sätt tagit skada, och häraf skall hans tidtals besynnerliga och uppbrusande lynne härleda sig, påstås det. Men jag kan inte begripa hvarför han skulle bli vred öfver det snack, som Anders och Thomas pratat. Det måste du närmare förklara, slutade han och vände sig till den jättelike knekten.

— Ja, ja, skreko alla de öfrige om hvarandra utom Thomas, som, obehindrad af sorlet, snarkade af alla krafter.

Mäster Per, som dagligdags blifvit van vid dylika uppträden, skulle ej heller fäst sig vid det nu varande samtalet om det ej rört sig omkring slottet, der Gunhild vistades. Nu spändes hans nyfikenhet till sin kulminationspunkt. Med båda armbågarne stödda mot disken och hufvudet hvilande i båda händerna redde han sig till att afhöra den förklaring, som Anders uppmanades att afgifva.

Denne tog först en duktig klunk ur ölbägaren,

torkade sig derefter fundersamt om munnen med afviga handen och fortfor:

— Det är sannerligen en svår sak, som jag går att yppa, men som jag har fått ögon att se med och dessutom har ett rent samvete, så är jag inte rädd för att säga min mening rent ut. Både jag och flere, det hafven I hört af Thomas, och, om Nils och Tyko, som nu ä' på vakt, vore här, skulle de kunna intyga detsamma, hafva flere nätter sett en stege vid midnattstid resas upp mot ena slottsväggen och en karl, som vi igenkänt vara grefve Johan, klättra in genom ett fönster och efter ett par timmar komma ut samma väg. Men, hör hit, mäster Per, stå inte der och glo alldeles som en fullmåne, utan hit med en bägare öl till! Det kostar på, ska' jag säga, och när jag pratar mycket, så blir jag också mycket törstig. Se så, nu kännes det genast bättre, fortfor han sedan han i ett enda drag tömt halfva bägaren och nu . . .

— Godt, fortsätt då, inföll hastigt mäster Per och återtog sin förra ställning.

Anders fortfor:

— Vi skulle alls inte fästat oss vid de der besynnerliga promenaderna, om det inte varit till . . . till . . .

— Sätter du ölet i halsen, skrek en af knektarne, då Anders, i stället för att uttala meningen, började hosta alldeles förtvifadt.

— Åhnej, inföll en annan, som hade ett horn i sidan till berättaren och nu passade på lägligt tillfälle att gifva honom ett mustigt stickord, det var den lögn han ville ha fram, och den fastnade i halsen.

— Det der ska' du nog få betalt för, Bure,

inföll Anders, som nu ändteligen började få strupen klar igen. Det var inte någon lögn, som jag satte i halsen, du rackare der borta, utan det var sorgen öfver att nödgas angifva fröken Cecilia för . . .

Fröken Cecilia, konungens dotter, hvad har hon med den här saken att skaffa, afbröt mästern Per och blef röd i synen som en pion.

Utan att bekymra sig öfver de hotande blickarne och åtbörderna fortfor Anders:

— Ni ska' få döda mig tvärt på stället om det inte var till fröken Cecilias rum, som grefven Johan flere nätter klättrat upp.

Denna underrättelse slog ned som en bomb i en kruttunna. Flertalet af gästerne voro emot Anders, en ringa del höll med honom. Alla äflades om att öfverrösta hvarandra och ett frenetiskt larm uppstod häraf. Ett par ölbägare hade redan blifvit slungade mot den jättelike knekten, som rest sig upp och dragit det långa svärdet, beredd att till det yttersta försvara sig. Mästern Per, som var mera stor i orden än i handlingen, hade till hälften gömt sig bakom disken. Djupt skakad af hvad han hört hade väpnaren helt och hållet ryckt upp dörren till det inre rummet, utan att de i larmet och oväsendet deltagande knektarne gånge akt derpå. Bakom honom syntes Simon laskare och Sten vapensmed och den först nämnde munlade för sig sjelf:

— Jag visste nog att jag hade rätt. Det är nog flere, som sett olyckan.

Då larmet för några ögonblick blef svagare hördes Anders' fiende, knekten Bure, utropa:

— Det var nog inte till fröken Cecilia, som grefven smög hän, det ljuger nog Anders, utan

troligare är att någon af hennes kammarjungfrur varit den, som fått mottaga . . .

Bure hann ej tala till punkt, förrän väpnaren Sven Karlsson Grip stod framför honom med lyftadt slagsvärd.

— Tag genast åter hvad du sagt, eländige, skrek väpnaren, blossande af vrede. I och med att du framkaster denna oblyga beskyllning, så nedsvärtar du äfven mäster Pers hederliga och oskyldiga dotter, som tillhör antalet af dessa kammarjungfrur. Tag genast tillbaka dina oförsämmda ord, annars . . .

Den unge väpnaren fullbordade ej meningen, men slagsvärdets rörelser talade tydligt nog om hvad fortsättningen hade att betyda.

Sven Karlssons oförmodade uppträdande verkade som en elektrisk stöt på de innevarande. Trots massan af gäster blef dock ett stort rum ledigt omkring väpnaren och Bure.

— Ja, tag genast åter dina beskyllningar mot min dotter, skrek mäster Per, som återfick sitt mod vid åsynen af väpnarens framträdande, och nu störtade in på den lediga platsen och knöt båda händerna under Bures näsa.

Bure tappade alldeles koncepterna. Vid åsynen af väpnaren föll han på ett knä och bedyrade vid både himmel och jord, att det endast var förflugna ord han yttrat, samt att meningen med dem blott och bart var att reta Anders. Med den ömkligaste stämma bad han väpnaren och mäster Per om ursäkt och erhöll äfven förlåtelse med vilkor att han öfverallt i staden skulle försvara Gunhilds heder. Derefter vände sig Sven Karlsson till Anders, som

stod förstummad öfver den vändning uppträdet så plötsligt tagit, och sade i skarp ton:

— Den anklagelse du riktat mot fröken Cecilia, som öfverallt har namn för att vara af upphöjd dygd och rena seder, kan lätt göra att du blifver af med hufvudet. Besinna dig därför ännu en gång innan du släpper ut en dylik berättelse i staden, ty det är klart att den från och med nu skall blifva spridd vida omkring.

Anders ämnade just svara, då Thomas, som ändteligen vaknat i följd af larmet, tog ordet i hans ställe.

— Nådige herre, yttrade den gamle knekten och larmet tystnade nu helt och hållet, jag kan förstå att Anders omtalade hvad både han och jag och flere andra sett några nätter. Jag kan också intyga att den väg, som greve Johan gått, bar in genom ett fönster till fröken Cecilias rum.

Med dessa ord tömde den gamle bågaren, satte den derefter kraftigt ned på bordet igen och aflägsnade sig, följd af Anders. De öfrige gästerne blefvo kvar ännu en stund, men det fordna lifliga samtalet hade alldeles upphört. Det såg ut som om desse obildade män äfven kände sig nedtryckta af den vanheder, som hädanefter skulle vidlåda den vördade gamle konungens så ofta besjungna och frade dotter, och derjemte äfven hela hans släkt. Tysta och försagda smögo två och flere efter hvarandra ut från »Rufvande Draken».

När ändteligen mäster Per blef ensam med vapnaren, Simon laskare och Sten Vapensmed, gick han fram till den först nämnde, grep hans hand och sade lifligt:

— Tack, nådige herre, för att I försvarat min dotter. Detta hedrar edert ädla hjerta.

Väpnaren tryckte blott till svar mäster Pers hand. Hade han varit ensam med honom skulle han troligtvis, i den sinnesstämning han då befann sig, hafva yppat sitt förhållande till Gunhild. Då han gick uppför trappan till sitt rum måste han för sig sjelf medgifva att det var bäst som skett. Förklaringen skulle tids nog komma och lyckligt vore både för honom och Gunhild om de ödesdigra händelser, som kort derefter skulle blifva en följd af de upptäckter, som posterna kring slottet gjort, då vore utspelade.

8.

— Det är af uppriktigaste hjerta, som jag deltagar i dina bekymmer, min son, utbrast pater Dominicus och fattade med ena fingret tag i ett af knapphålen på mäster Pers tröja, samt fasthöll honom derigenom. Det kunde väl ingen tro, att mitt skriftebarn skulle . . .

— Se så, bäste pater, stå nu inte länge här och prata en mängd smörja, afbröt mäster Per förargad. I ären väl den tjugonde, som i dag kommit för att beklaga mig öfver en olycka, som aldrig händt min dotter. De så kallade bekymren, om hvilka I så vackert orden, finnas alls ej till; det kan jag försäkra eder.

Trots detta påstående af mäster Per var likväl pater Dominicus envis. Han fortfor sålunda:

— Det gör mig ondt att nödgas säga det, men i hela staden talas om att det var Gunhild, som . . .

— Tig, munk! Du ljuger! skrek mästern Per och ryckte så häftigt till, att paterens finger måste släppa knapphålet. Du och dina gelikar hata oss, det vet jag, och skola ej med oblida ögon se att de af eder benämnde kättarne få lida all möjlig smålek. När allt kommer omkring, så är kanske du en af dem, som underblåser tron på den af Bure utspridda lögnaktiga historien om min stackars dotter. Jag kan aldrig förlåta kung Gösta att han ej körde bort er på samma gång som de falska nunnorna, utan tillät er vara kvar, ty mycket ondt hafven I hittills gjort, och så länge I tillåtens att kvarblifva i riket skall det ej blifva slut på utspridda osanningar.

Den vrede, som besjälade mästern Per, hade gjort hans ansigte purpurrodt. Ögonen voro oafslåttigt fästade på munken och af ryckningarne i kroppen såg det ut som om mästern Per skulle vara färdig att i nästa minut kasta sig öfver pater Dominicus och handgripligen låta honom känna att mästerns krafter ännu ej voro så svaga, som mången tilläfventyrs vore böjd för att tro.

Och pater Dominicus hur tog han väl detta utbrott af vrede? Med händerna sammanknäppa öfver den trinda magen och de stora ögonen stadigt fästade på den retade värdshusvärden, gick han försigtigt mot dörren. Väl ditkommen lade han ena handen först på dörrvredet, hvarefter han liksom i beskyddande ton yttrade:

— Jag har ända hittills trott dig, mästern Per, vara en förståndig karl, men ser nu att jag betyd-

ligt misstagit mig. Mitt ärende till dig var tvåfalldigt, först att uppmana dig att genast taga din dotter hem igen och sedan...

— Ut, ut! skrek mäster Per, som af munkens oförskämda yttrande retades till det yttersta. Ut, annars får du den här i din elaka skalle, så att...

Innan mäster Per hann sluta sin mening eller göra allvar af sin hotelse att slunga en af de tyngsta ölbägarne efter den andlige, hade denne qvickt öppnat dörren och försvunnit. Väl utkommen i förstugan fullbordade pater Dominicus sin afbrutna mening:

— ...och sedan varna dig för väpnaren Sven Karlsson Grip, att han...

Resten af meningen gick förlorad för mäster Per, i det han så kraftigt smällde igen dörren att hela »Rufvande Draken» skakade.

Den lufvern varnade mig för väpnaren, brummade mäster Per för sig sjelf. Men, hvad ondt skulle jag hafva att frukta af honom? Han har ju tvärtom visat mig välvilja genom att taga Gunhild i försvar mot förtalet. Nej, orsaken till att munken söker väcka split och tvedrägt, är naturligtvis hans ilska öfver den makt han och hans gelikar förlorat och som jag hoppas att de aldrig skola återfå.

Genom den falske Bures hemliga tassel och tassellitet här och der i staden hade allmänheten fått i sig två olika rykten; det ena att Cecilia var den brottsliga, det andra att det var Gunhild. För gäfvess sökte Sven Karlsson Grip och hans vänner att vederlägga det sist nämnda, det troddes likaväl och snart var det i allas mun.

Ursinnig öfver Bures oförskämndhet sökte väp-

naren ett lägligt tillfälle att hämnas den skymf, som tillfogats den älskade, men Bure visste klokt nog att ställa så till att han dag från dag kom på en sådan plats, att väpnaren ej vågade antasta honom. Fick han några timmars ledighet, så vågade han sig ej ut i staden, utan höll sig omsorgsfullt innesluten i de af slottsknektarne bebodda rummen.

Ryktena om Cecilias felsteg kunde likväl ej häfvas trots att väpnarens och mäster Pers fiender med pater Dominicus i spetsen gjorde stora ansträngningar dertill. Lika så litet lyckades det att hindra dem från att komma till prins Eriks öron. Den dagen randades snart, då ryktet om den älskade systemens vanära trängde fram till honom.

Prins Erik var ej god att råka ut för, der han, vridande händerna, och rullande vildt med ögonen, häftigt gick fram och åter i en af de stora salarne. Hans häftigt stormande känslor hade nått sin kulminationspunkt, när brodern, hertig Magnus, inträdde, också han häftigt upprörd.

— Du har väl hört det skändliga rykte, som går öfverallt i staden? skrek prins Erik förbittrad.

— Ja, svarade hertig Magnus under det en djup suck undslapp hans bröst. Hvad är att nu göra?

Erik gick några hvarf omkring salen och lekte mekaniskt med det rikt inlagda dolkfästet. Slutligen stannade han framför brodern, som dragit sig undan till ett af fönstren, drog liksom af en händelse ut dolken till hälften och sade:

— Vår och vår faders ära har blifvit så djupt kränkt, att skymfen endast kan aftvås i blod. Jag vill...

— Sansa dig, bad den mera besinningsfulle hertig Magnus, och låtom oss först vidtaga en undersökning. Kanske att alltsammans endast är ett gement förtal. Men, ett begär jag, och det är att Cecilia och Johan ej få den ringaste misstanke på hvad som förehafves.

— Hur vill du då att vi skola gå tillväga, sporde Erik, som af brodrens lugn något städfjade sin sjudande vrede.

— Vi låta genast kalla in de vakter, som haft tjenst de qvällar då grefven, enligt ryktet, skulle smugit sig uppför stegen, och förhöra dem, en och en i sender.

— Godt, menade Erik, då börja vi redan nu.

Den förste, som infördes, var gubben Thomas. Han anade nog hvad det var frågan om och hade för den skull tagit på sig en så högtidlig mine som möjligt.

På det att saken ej skulle komma ut i förväg hölls detta förhör ensamt inför de båda bröderne, hvarjemte knektarne fingo tillsägelse att ej nämna ett halft ord derom, så kärt det vore för dem, att få behålla sina hufvud kvar.

Redigt och sansadt besvarade gubben Thomas de till honom ställda frågorna, likaså Anders och de tre andra knektarne, hvilka haft vakten, då grefven sednaste gången begagnade stegen såsom väg till den äreförgättna konungadottren.

Förhören voro slutade och de nu tillsammans inkallade vakterna hade redan erhållit sin instruktion för nästa natt, då befälhafvaren för drabanterne

anmälde att en ung väpnare enträget anhöll att få tala med prinsarne.

— För in honom, befallde prins Erik sedan han först haft ett lågmäldt samtal med brodern.

Obesväradt, men, som det tydligt syntes, i upprörd sinnesstämning, inträdde Sven Karlsson Grip. Han igenkändes genast af hertig Magnus, som under sina besök på Österskog der sett och talat med honom.

— Hvad önsken I, sporde prins Erik med en viss kärfhet i rösten. Detta afskräckte likväl ej väpnaren, utan framförde han i oförtäckta ordalag sitt ärende. samt slutade sålunda:

— Och nu vill jag utbedja mig den nåden, att under de närmaste nätterna få göra vakttjänst vid slottet, på det att . . .

— I tyckes mycket ha fästat eder vid min systems kammarringfru, afbröt prins Erik ironiskt.

Sven Karlsson kände hur han rodnade lika mycket af naturlig förlägenhet deröfver att prinsen synbarligen genomskådat honom. som af harm öfver tvetydigheten i hans tal. Likväl svarade han under en djup bugning:

— Den, som en gång vill finnas värdig att mottaga riddarslaget, bör äfven sträfva efter att försvara oskyldigt förtalade och . . .

— Nog, inföll prins Erik, som genast fann sig träffad af den djerfve väpnarens ord, och gjorde med handen en rörelse att han skulle tiga. Eder anhållan beviljas, men, och nu blef hans röst strängare än tillförne, om I yttren ett halft ord om hvad här blifvit taladt, så gäller det edert hufvud. Farväll!

I en af slottets aflägsnaste korridorer väntade Gunhild på den älskade. Då hon ändteligen såg

honom komma, sprang hon rakt i hans famn och sporde med af rörelse darrande stämma:

— Hur gick det? Hvad fick du för svar?

Väpnaren omtalade så omständligt som möjligt det samtal han nyss fört och slutade med dessa uppmuntrande ord:

— Var nu lugn, käraste vännen min, ty jag skall ej gifva mig förrän jag upptäckt rätta sammanhanget.

Ännu en omfamning och de älskade skildes med hopp om en god framgång.

Ungefär samtidigt möttes grefve Johan och Cecilia i en af salarne. Det ärekränkande ryktet hade ännu ej nått deras öron, men af de miner som de på sednaste tiden funnit hvart de vändt sina blickar, hade de kommit öfverens om att iakttaga större försigtighet. De ströko dock så nära hvarandra, att den qvicka Cecilia, utan att någon kunde upptäcka det, hann sticka en liten biljett i grefve Johans hand. När han en stund derefter gick till sina rum uppvecklade han biljetten och fann på den endast dessa tre ord:

»I morgon natt!»

9.

Små tillfälligheter kunna ofta hafva stora verkningar såsom följd, och detta inträffade med Sven Karlsson Grip förr, än han anade. Pater Dominici ord till mästern Per vid »den stora reträtten» angående den varning han utslungade kunde »Rufvande Drakens» egare ej glömma. Hvad hade mun-

ken för mening med det der pratet? Längre grubblade mästern Per derpå utan att kunna finna någon giltig förklaringsgrund. Var kanske munkens varning blott och bart ett uttryck för hans sjudande ilska?

Samma afton som väpnaren stannade kvar i slottet för att på egen begäran öfvertaga en af vakterna kom Simon laskare efter vanligheten till »Rufvande Draken» och intog sin plats i det lilla rummet. Han hade knappt hunnit sätta sig förrän den andre stamgästen, Sten vapensmed, andtruten infann sig.

— Du har bestämdt stora nyheter att förtälja, utbrast Simon. Det ser jag på dig. Har du varit i slottet i dag?

Innan Sten vapensmed hann svara infann sig mästern Per, som den aftonen hade få gäster, och därför önskade tömma en bågare pryssling med sina vänner.

— Låt mig ej störa er i edert samtal, utbrast han. Jag tror dessutom att det ej blir annorlunda, än att jag kan deltaga deri.

— Var du som hemma, svarade Simon laskare och skrattade belåtet. Sitt ner. Vi få höra nyheter af Sten.

— Om jag varit i slottet i dag, inföll vapensmeden. Jo, nog har jag varit der, men slapp ej in.

— Slapp ej in, repeterade hans båda åhörare under det förvåningen tydligt stod att läsa i deras blickar och åtbörder. Hur kom det sig?

Vapensmeden berättade följande:

— Tidigt i morgse kom väpnaren Sven Karlsson Grip till mig och bad mig att så fort som

möjligt hvässa hans svärd. Förundrad sporde jag om fienden vore i landet eller om han skulle begagna det till envige. Och då svarade han mig med dessa gåtfulla ord: För att afhugga förtalets kedjor behöfvas skarpare svärd än annars. Dermed gick han sina färde utan att jag kunde få ett ord till ur honom. Nåväl, jag hvässte svärdet och gick för en timme sedan, enligt anvisning, till slottet för att lemna väpnaren det. Men då jag kom fram var stora porten stängd. Förundrad stannade jag och tittade mig omkring, då gubben Thomas stack ut hufvudet genom en glugg bredvid porten och sporde om jag hade väpnarens svärd med mig. Ja här är det, svarade jag och vid det jag räckte fram det för att visa att jag talade sanning, ryckte gubben det till sig så qvickt, att jag inte hann räkna till fyra, förrän jag stod der tomhändt. Men, innan jag hunnit hemta mig från min förvåning kom en pung utdansande genom gluggen och en röst, i hvilken jag igenkände väpnarens, skrek: Här är betalningen, mäster Sten. Förlåt, men ingen får slippa in i slottet i afton. Och med detta besked måste jag gå.

— Det var förunderligt, utbrast mäster Per. Hvad är då i görningen der inne?

— Ja, det må du väl säga, inföll Simon laskare. Något är det, så mycket är då säkert. Jag tycker mig också ha märkt att väpnaren ej varit så meddelsam de sista dagarne. Också har han varit längre borta än han förut varit van.

— Skulle munken Dominicus kunna ha ment allvar med sin varning och . . .

Mäster Per, som nu fann att han gått för långt, hejdade sig i en hast och syntes något förlägen, ty

det besök han haft af pater hade han ej omtalat för någon.

— En varning från pater Dominicus, utbrast Simon laskare. Hvad var det för en varning?

Som mäster Per nu blifvit gripen på bar gering med att förråda sin hemlighet måste han kort och godt omtala det häftiga uppträdet mellan honom och munken. När han slutat utbrast Simon under det ett löje spelade kring hans läppar:

— Du förstår väl att varningen gällde din dotter.

— Gunhild, skrek mäster Per och hoppade till på stolen. Gunhild!

— Ja, just henne, bedyrade Simon laskare med lika orubbligt lugn som förut.

— Hur kan du påstå något sådant, inföll mäster Per och kände hur vreden började att koka inom honom. Fastän den der gemene och elake Bure ville kasta en skugga på henne och väpnaren ädelmodigt nog tog hennes parti, så...

— Åh, det gjorde han nog ej för ro skull, afbröt Simon. Rent ut vill jag nu tala. Visserligen håller jag Sven Karlsson Grip för en hederlig yngling, som väl förtjenat riddarslaget, och som nog snart får det, men det är en allt för stor skilnad mellan honom och din dotter, för att...

— Du menar således att han... att han...

Orden stockade sig i mäster Pers strupe, så att han ej kunde fullborda meningen. Simon laskare gjorde det i stället:

— Fattat kärlek till min dotter, vill du säga. Jo, så lär allt förhållandet vara efter hvad jag hört och från vår synpunkt sedd var alltså munkens varning fullt berättigad.

Mäster Per höll båda händerna för pannan. De ord, Simon uttalat gjorde att tankarne dansade rundt om i hans hjerna. Det dröjde också länge innan han fick mål i munnen.

Under tiden tömde laskaren och vapensmeden sina prysslingsbägare och nickade derunder stumt men ändock värtaligt åt hvarandra.

— Jag tänkte att jag skulle få stiga ned i grafven med frid, stönade slutligen mäster Per, men det ser ut som om idel olyckor endast skulle följä mig sedan min förträffliga Katarina dog. Och aldrig trodde jag att Gunhild, som jag försökt att uppfostra till en dygdig qvinna, skulle kunna...

— Håll der, afbröt Sten vapensmed. Kanske dömen I allt för strängt om både väpnaren och Gunhild. Hvem vet om ej deras kärlek är lika ren som...

— Inte lönt att du tager dem i försvar, afbröt i sin ordning mäster Per. Deras börd och samhällsställning komma alltid att skilja dem åt. Redan i morgon skall Gunhild komma hem och sticker väpnaren derefter sin näsa inom mina dörrar, vet jag nog ett ofelbart medel att få honom härifrån.

Upptänd af vrede öfver den inbillade skymf han lidit reste mäster Per sig och lemnade rummet. Då han var i dörren fick han denna varning af Sten vapensmed:

— Förhasta dig ej, det är det goda rådet jag vill gifva dig, ty följderna deraf kunna för dig blifva farligare än du anar.

Detta välmenta råd besvarade mäster Per med

att slå dörren häftigt igen efter sig och gå ut i stora rummet, der hans brummande stämma hördes blanda sig med inkommandes glada skrattsalfvor.

10.

Kaniken Olaus Pederson hade af hertig Magnus blifvit inkallad att tienstgöra på slottet under de främmande gästernes vistelse derstädes. Denne Olaus stod, ehuru ung, i stort rop för lärdom. Dessutom var han munter till sinnes och kunde, utan att gå sin värdighet för nära, deltaga i de dryckeslag, som firades på slottet.

Af en händelse fick han höra att Sven Karlsson Grip var ditkommen för att göra vakttjänst under en kort tid. Olaus hade under sin skoltid en kämrat med detta namn, hvilken dock snart lemnat skolan för att egna sig åt adliga ynglingars hvärf, nemligen krigarens. För att likväl göra sig förvissad om huruvida den unge väpnaren och hans skolkamrat vore samma person gick Olaus Pederson i skymningen ned till vaktstugan och sporde efter väpnaren Sven Karlsson Grip.

— Det är jag, det, yttrade i detsamma en ungdomlig stämma och redan vid första blicken på talaren kände kaniken igen honom. Icke så med väpnaren, förrän Olaus fick säga sitt namn och påminna om några gamla, svårt förgätliga, skoläfventyr.

— Åh, hjertans välkommen, utropade Sven Karlsson och tryckte varmt skolkamratens hand,

samt drog honom med sig in i det lilla rum han ensam tagit i besittning. Sitt ner, så få vi prata en stund om gemensamma minnen, till dess min vakttjänst infaller.

Sedan Olaus tagit plats sade han:

— Det är en sak, som naturligtvis ej rör mig, men nog förefaller det besynnerligt att en adlig väpnare helt simpelt gifvit sig till vaktknekt hos...

— Det är blott för tillfället, afbröt Sven Karlsson, och du får hålla till godo med, att jag behåller orsaken dertill såsom min egen hemlighet. Men, vi skulle ju prata en smula om gamla minnen. Är Cornuts-ölet kvar i skolorna ännu?

— Åh, det går inte så lätt att få bort gamla plägseder, inföll Olaus Pederson. Men, hur var det, fick du ej en gång plikta fyratio daler och sex mark för att du i vittnens närvaro kallat mig knif?

— Jo, jag tror det, svarade väpnaren skrattande, men I, djeknar, voro också retsamma af er. Hur många gånger var du med om att dricka Cornuts öl för att bli fri från alla de olägenheter, som de äldre beredde de yngre?

— Ända till öfversta afdelningen naturligtvis, svarade Olaus, men då vi nu tala om Cornuts öl, så faller det mig in att slottet har ganska godt rostockeröl och att en bågare dylikt ej skulle smaka så illa.

Jaså, du försmår ej den varan, rätt så du tillhör andliga ståndet, inföll väpnaren gladt.

— Hvarför skulle jag det? En god dryck, voro det än en starkare än öl och måttligt njuten anser jag icke skadlig hvarken för kropp eller själ. Jag tillhör ej den sorts prester, som sätta hela sin fromhet

i skadliga späkningar och återhålla sig från det, som är behöfligt för kroppens uppehälle.

— Rätt så, inföll Sven Karlsson Grip, och han tillade skrattande: Vore jag kung skulle jag göra dig till erkebiskop efter . . .

— Inte så högljudt, afbröt Olaus Pederson. Om någon af knektarne finge höra ditt tal, skulle du måhända råka ganska illa ut för kapitlet i Upsala.

— Strunt i den saken, utbrast Sven Karlsson Grip med ungdomlig obetänksamhet. Jag är en man af svärdet och tänker förblifva det så länge jag lefver, och du . . .

Innan väpnaren han tala till slut stack gubben Thomas in två fyllda ölbägare, hvilka de båda skolkamraterne sammanstötte och önskade hvarandra lifvets alla goda förmåner.

Skolhistorierna drogos ånyo fram ur glömskan och de båda vännerne höllo som bäst på att skratta åt den ena, mera komisk än den andra, då gubben Thomas ånyo visade sitt skäggiga anlete och öfverlemnade till väpnaren det svärd, som Sten vapensmed haft i uppdrag att hvässa.

När de åter blefvo ensamma yttrade Olaus och betraktade noga det rikt inlagda vapnet:

— Det är en dyrbar tingest, den här.

— Har varit min faders, svarade väpnaren. Mer än en gång har det varit dränkt i de otrognes blod, och får jag lefva, skall det ej komma att föras af vanslägtade händer.

— Nej, du har stort att brås på, menade Olaus Pederson.

Ölet var nära nog urdrucket, då väktarropen från slottets vallar kommo väpnaren att spritta till.

— Redan, mumlade han för sig sjelf och for med ena handen öfver ögonen liksom för att jaga bort någon elak tanke. Gud gifve mig lycka i mitt förehafvande.

— Amen, bestyrkte presten, hvilkens fina hörsel uppfångat skolkamratens fromma önskan. En rätt stridsman börjar alltid sitt arbete med bön.

Väpnarens hjerta var i dessa ögonblick för fullt att han skulle kunna motsäga Olaus. I stället fattade han under tystnad dennes hand och tryckte den kraftigt. Derefter ilade han ut för att intaga sin plats vid den afdelning af slottet, der prinsessan Cecilias rum vore belägna.

— Du har varit så förstämd och nedslagen hela dagen, sade Cecilia till Gunhild under det denna höll på att upplägga konungadottrens rika guldgula hår. Är du sjuk, eller längtar du kanske härifrån.

— Ack nej, svarade mästern Pers vackra dotter under det en suck omärkligt smög ur hennes bröst och jäfvade hennes ord, men när jag ser detta vackra hår, så . . .

— Så, eftersade prinsessan då kammarjungfrun afbröt sin mening.

— Förlåt mig, nådiga prinsessa, utbrast den unga flickan under det hennes röst lindrigt darrade, och straffa mig ej för min förmätenhet, att afundas . . .

Åter afbröt hon sin mening och slog ned ögonen. Men den firade Cecilia, som så många gånger hört sitt guldgula hår berömmas både vid fadrens hof och der utom, vredgades ej för att hennes kam-

marjungfru vågade hysa samma beundran som landets och hofvets högst uppsatte. Hon log i stället och kastade en forskande blick i spegeln och det framgick af detta leende, att hon sjelf fann sitt hår vara så vackert.

— Du är väl bra trött i afton, sporde hon derefter. Nästan hela föregående natten fick du vaka?

— Ja, nog är jag det, svarade den unga flickan med knappt hörbar stämma.

— Jag önskar också hvila i natt, inföll Cecilia. Både du och dina kamrater kunna därför gå till sängs och sofva lugnt. Ingen skall störa eder.

När mäster Pers dotter väl försvunnit, framtog Cecilia ett miniatyrporträtt af grefve Johan, betraktade det med ömma blickar och öfverhöljde det derpå med glödande kyssar. Derpå smög hon sig, under det hjertat häftigt bultade, fram till ett af fönstren och såg utåt. Endast mörkret träffade hennes blickar, ty de tjocka moln, som hastigt jagade hvarandra öfver firmamentet, bortskyrde hvarje liten stjerna.

Några minuter stod den sköna konungadottren med pannan lutad mot den kalla fönsterrutan. Hennes hjerta bultade ännu lika hårdt som då hon kysste den älskades porträtt, men nu af en i hast påkommen fruktan. Hastigt tog hon dock mod till sig och mumlade för sig sjelf:

— Hvem skulle nu öfverraska oss? Barnsligheter. Alla sofva lugnt.

— Hastigt utsträckte hon derefter den ringbeprydda handen och aflyfte med en snabb rörelse de inre fönsterhakarne just som hon förnam ett lätt

buller mot väggen, liksom om någonting restes upp emot den.

Rädd som om hon gjort något orätt skyndade hon derefter inåt rummet, der hon blef stående. Först när hon af det kalla luftdraget förnam att fönstret öppnades skyndade hon undan till det inre sofrummet.

11.

Det kalla och blåsiga vädret gjorde att Sven Karlsson Grip till en början fann det mindre angenämt att stå på post, alldenstund han ej visste hur länge upplösningen skulle låta vänta på sig. Måhända skulle denna natt förflyta utan att den efterlängtade, ty grefve Johan var verkligen efterlängtad af honom, infunne sig. Den unge väpnaren föresatte sig dock att manligt hårda ut och till detta beslut styrkte honom tanken på Gunhild och det orättvisa tadel hon varit utsatt för.

I vissa ögonblick var det ej utan att han rygade tillbaka för sin delaktighet i detta äfventyr, ty om det skulle misslyckas; om grefven skulle i förtid upptäcka hans anslag, hvem kunde förutse hvad följderna deraf skulle blifva? Kanske skulle hans liflösa kropp morgonen derefter upphittas och begabbas?

Och då tankarne förde honom till den sköna konungadottren, då nästan svindlade det för hans blickar. Var hon icke ändå en älskande qvinna, fastän felaktig? Och gör manne kärleken skilnad på furstens och torparens dotter?

För att i någon mån skingra de våldsamma känslor, som stormade in på honom började han att med snabba steg mäta den lilla rymd han enligt sin instruktion hade att röra sig på. Mer än en gång stannade han och såg upp mot Cecilias ännu upplysta fönster. Kanske att Gunhild just nu befann sig der inne för att biträda med afklädningen?

Så hade ett par timmar förgått och de förekommo den unge väpnaren mer än dubbelt så långa som annars. Hans tankar irrade för en stund bort till fädernehemmet och de kära, som der funnos. Hvad skulle de säga om de visste på hvilken post den son, kring hvilken deras käraste förhoppningar knöto sig, nu ginge, och om de fingo kunskap om att han fästat sitt unga, rika hjerta, vid en flicka af så låg börd? Han försökte att ej tänka derpå, men tankarne trängde sig ändå med våld fram; de läto ej afvisa sig så lätt.

Plötsligt tyckte han sig förnimma ljudet af försigtiga steg, hvadan han skyndsamt drog sig bakom ett utsprång i väggen, knappt mer än tio alnar från Cecilias fönster. Stegen kommo närmare och han kände att hans hjerta bultade så hårdt, att han måste lägga handen utanpå detsamma.

Väpnarens ögon, som nu hunnit vänja sig vid höstmörkret, upptäckte snart en skepnad, som blott steg för steg skred fram mot det förut nämnda fönstret och stannade der.

— Det kan ej vara någon annan än grefven, tänkte Sven Karlsson. Om han bara ville förkorta min pina och klättra upp, så . . .

Hans tankegång afbröts här af en sakta skrapning mot väggen och väpnaren kunde tydligt se

den ensamma skepnaden sysselsatt med att resa upp någonting.

— Han måtte ha burit stegen med sig, var Svens nästa tanke, ty hur mycket jag än letat, har jag ej kunnat upptäcka någon dylik. Nå, det qvittar mig lika. Har han haft krafter att resa upp den, så måtte väl mina räcka till att taga den derifrån.

Stegen var nu upprest och grefve Johan, ty det var han, som hörsammade Cecilias bön om det nattliga mötet, började att vigt klättra uppåt.

Sven Karlsson höll andedrägten för att ej förråda sig. Man kan säga att han bokstafligen med blickarne slukade stegen och grefven på den, och först när han hörde fönstret öppnas och genast derefter stängas kunde han åter andas fritt.

Han väntade några minuter innan han skyndade fram. Med starka händer lyfte han stegens öfverända ett stycke ifrån väggen, på det att skrapningen mot den ej i förtid skulle röja honom och lyckades derefter att utan ringaste buller lägga den tunga pjesen invid slottets fot.

— Fogeln är nu fångad, mumlade han för sig sjelf, och den oskyldiga Gunhild skall få upprättelse. Nu till hertigarne.

I prins Eriks rum i slottets norra flygel hade hertig Magnus, Karl de Mornay, Berthold von Lancen och några andra herrar tillbringat aftonen. Alla väntade med otålighet att få höra någonting från Sven Karlsson Grip.

— Bara man kan lita på den der väpnaren, yttrade Karl de Mornay. Dylikt folk plägar sällan vara så pålitligt.

— Jag tror nog att vi kunna göra det, inföll hertig Magnus. Han tycktes åtminstone vara mycket ifrig i att få den der vakten.

— Nog tror jag att han är säker i det afseendet, invände Berthold von Lancken, men sedan blir det en annan fråga, huruvida han kan ega den sjelfbeherrskning, som fordras vid ett dylikt tillfälle.

— Deri kan du ha rätt, utropade prins Erik under det hans blickar vildt flammade. Gå genast åstad och öfvertyga dig om att han är på sin plats. Sök annars upp honom och bringa honom hit. Ett sådant tillvägagående skall ej väl bekomma hans hals.

Berthold von Lancken närmade sig dörren och hade redan lagt ena handen på vredet, när dörren häftigt rycktes upp utifrån och Sven Karlsson Grip visade sig på tröskeln. Blotta åsynen af hans af sinnesrörelser stämplade anlete aftvingade genast prins Erik ett:

— Nå, hur är det?

— Han har lupit i fällan, svarade väpnaren raskt.

Utan afseende på rang trängdes derefter alla kring Sven Karlsson, som genast måste redogöra för huru det gått till. Då han slutat sin berättelse utbrast prins Erik:

— Och du är säker på att det ej var någon annan än grefve Johan?

— Ja.

— Och att det var i prinsessans rum han smög sig in?

— Ja, samma rum, som blifvit utpekade för mig.

— En förskräcklig ed banade sig väg öfver prins Eriks läppar. Hertig Magnus deremot, hvil-

kens lynne var mera vekt, nästan svärmiskt, dolde ansigtet i händerna och drog sig undan till en fönstersmyg.

— I skolen genast följa oss, utropade prins Erik och ryckte ut dolken. I skolen alla se hur jag straffar den, som dragit en så djup vanära öfver min syster och öfver en konungs dotter.

Karl de Mornay och Berthold von Lancken gäfvö hvarandra några betecknande ögonkast. De kände allt för väl Eriks vilda utbrott och de Mornay sade för den skull:

— Om min furste vill tillåta mig och von Lancken, åtföljda af Sven Karlsson Grip och ett par vaktare att hemta grefve Johan, skola vi göra det på ett sådant sätt att det ej väcker någon uppmärksamhet och att...

— Hvad, afbröt Erik och stampade vredgad i golvet, viljen I hindra mig från...

I detsamma lade hertig Magnus sin ena hand på Eriks arm och drog den vredgade brodern bort med sig till det fönster, der han förut stått. De båda bröderne samtalade en lång stund hviskande och ehuru de öfriga ej kunde höra de invändningar, som Erik syntes göra, märkte de likväl af hans åtbörder, att han började lugna sig.

Om en stund kom han också bort till uppvaktningen och sade:

— Vid närmare eftersinnande anser jag det bäst att Magnus och jag stanna här. Gån I och tagen fast den ovärdige och fören honom hit.

Det var ett föga afundsvärdt uppdrag som Karl de Mornay jemte de öfrige fingo, men de åtogo sig det gerna för att hindra den blodsutgju-

telse, som annars ovilkorligen skulle blifvit en följd, om prins Erik följt med.

Genom de labyrintiska korridorerna gingo de med den största möjliga försighet för att ej uppväcka obehöriga, och efter en ganska lång vandring hunno de ändteligen fram till prinsessan Cecilias dörr. De lyssnade till att börja med, men då allt var tyst der inne, sade de Mornay till Sven Karlsson Grip:

— Känn efter om dörren är låst.

Icke utan att lindrigt darra på handen lade han den på dörrvredet. Det gaf efter och dörren gick upp.

I detsamma hördes en manlig stämma inifrån ängsligt utropa:

— Min Gud, dörren är olåst!

Ett anskri af en qvinlig röst sade prinsarnes utskickade att de kommit till rätt ställe. Följd af Berthold von Lancken, Sven Karlsson Grip och gubben Thomas, hvilka två sist nämnde buro facklor, som med sitt fladdrande sken fantastiskt upplyste prinsessans gemak, skyndade Karl de Mornay till det inre rummet, der han genast fann grefve Johan i en, såsom en författare säger, »lätt och föga anständig klädnad». Af Cecilia syntes ej ett spår, men Sven Karlssons skarpa hörsel uppfångade qväfda snyftningar bakom de tunga sängomhängena.

— Följen oss godvilligt, herr grefve, yttrade Karl de Mornay då han såg grefve Johans blickar söka efter ett vapen. I händelse att I gören motstånd hafva vi befallning att taga eder lefvande eller död.

Grefven märkte genast att här ej fanns någon annan utväg än att lyda. Sådan han gick och stod

i den föga anständiga drägten måste han medfölja till prinsarne.

Hertig Magnus var så upprörd att han, för att slippa se svågerns broder i hans ömkliga tillstånd, dolde sig bakom ett par tunga fönstergardiner; den råde Erik deremot gick håfullt den olycklige till mötes och öfveröste honom med alla de grofva tillmälen han kunde ihågkomma. Sedan han på detta sätt en god stund skymfat honom befallde han att grefven genast skulle sättas i fängelse.

Uppskakad af hvad han bevittnat skyndade Sven Karlsson Grip ned till vaktstugan och kastade sig på den hårda stenbänken. Mycket skulle han velat gifva om han i dessa ögonblick haft vännen Olaus Pederson vid sin sida.

Hurudant Cecilias tillstånd skulle vara, det kan man lätt tänka sig. Som en vansinnig rusade hon från rum till rum, slet af sig det vackra guld-gula håret och nedkallade himmelens förbannelse öfver den eller dem, som varit orsaken till den henne öfvergångna skymfen.

Hennes tre kammarjungfrur hade vaknat vid bullret och störtade förskräckta upp, troende att elden härjade i slottet. Efter något betänkande tillsade Cecilia två att ånyo lägga sig och behöll endast Gunhild hos sig. Och under hela natten måste den unga flickan aftorka de heta ångerns och blygselns tårar, hvilka strömmade utför den firade konungadottrens kinder och sköljde bort de der blomstrande rosorna. När dagen randades liknade Cecilia Vasa en fint mejslad marmorstaty och ej en menniska af kött och blod.

Skandalen på slottet kunde naturligtvis ej länge blifva någon hemlighet. Redan andra dagens förmiddag visste hela Vadstena stad till hvem det var som grefve Johan smugit sig om nätterna. Icke skulle prins Erik tagit det så hårdt vid sig och låtit fängsla grefven om det varit en af kammarjungfrurna, enkannerligen den så orättvist utpekade Gunhild, som varit föremål för grefvns unga låga; detta sade sig ju sjelft.

Öfverallt i staden, i hvarje hus, på alla gator och torg, der två eller flere personer mötte hvarandra, om de voro litet eller närmare bekanta, talades det om den uppseendeväckande händelsen och alla slutade med att beklaga den gamle vördade konungen, som i sin ålderdom så skulle vanhedras af sina barn, ty prins Erik gick ej heller fri från tadel, alldenstund det var hans hetsiga sinnelag, som förorsakat att systemns rykte blef för alltid förstördt. Hans löjliga och ömkliga sätt att sedermera gå till väga för att rentvå Cecilia, nemligen dels genom att låta utsprida att grefven helsat på en af kammarjungfrurna (någon viss talades ej om), dels genom att låta slå en skådepenning, på ena sidan bärande Cecilias bröstbild och på den andra en teckning föreställande Susanna i badet, en illusion på att system vore lika ren som denna bibliska qvinna, bemöttes endast med rättvist förakt och troddes af ingen. »Cecilias rykte var och blef förloradt.»

Glad öfver att han på ett verksamt sätt kunnat upprätta Gunhilds kränkta heder, skyndade den unge väpnaren rakaste vägen till »Rufvande Draken». Med ett par språng var han uppför trappan, men då han ville öppna dörren till sitt rum fann han till sin förvåning en grof jernbom för densamma. Förvånad häröfver skyndade han ned i skänkrummet, der mäster Per för tillfället var ensam, och han såg genast att gubben den dagen ej var vid godt lynne eftersom han ej besvarade hans vänliga helsning.

— Det var ett besynnerligt mottagande, utbrast slutligen den unge mannen förnärmat. Är detta tacken för att er dotter genom mig . . .

— Min dotter, ja, afbröt mäster Per snäsigt, hon rakar allt er näsa förbi, gunstig herr junker. Jag vet nog hvilka planer I hafven med henne, men jag säger stopp, jag, kom ihåg det. Redan i dag skolen I flytta härifrån, ty Gunhild måste återkomma hem, och viljen I ej godvilligt begifva er af, så vet jag nog den, som kan hjälpa eder.

Väpnaren kunde ej påminna sig att han någon gång tillförne blifvit så flat som då han hörde dessa ord från Mäster Pers läppar. På en ganska lång stund kunde han ej få fram ett enda ord. Slutligen lyckades han hemta sig från sin förvåning så mycket att han kunde svara:

— Troligtvis ären I sjuk, mäster Per, annars kunnen I ej uppföra eder på detta sätt. Viljen I nödvändigt att jag skall flytta, så hoppas jag att det kan finnas flere rum i staden. Hvad I pratat om eder dotter skrifver jag på eder sjuklighet, och får nu anmoda eder att genast borttaga den jernbom, I välvilligt satt framför dörren, antagligen på

det att tjuvar ej skulle stjäla bort mina tillhörigheter. Och som jag ordentligt betalt eder hyran för rummet, så kan jag med rent samvete draga hädan.

Mäster Per, som bespetsat sig på att komma i gräl med väpnaren och för den skull i förväg utfunderat hvad han skulle använda för slagord, blef lika häpen som förut väpnaren öfver den vändning samtalet tagit. Som en förryckt stirrade han på Sven Karlsson, som allt jemt stod qvar och betraktade honom med ironiska blickar.

— Nå, mäster Per, invände Sven Karlsson då gubben ännu ej rörde sig från sin plats, jag har brådtom.

Nu ändteligen började gubben Per röra på sig. Han tycktes skämmas en smula öfver sin framfusighet, men han var för stursk att söka ursäkta sig. Stillatigande gick han i förväg uppför trappan och tog bort den jernbom, som han i de första ögonblicken af uppbrusning ditsatt.

Utan att bevärdiga gubben med ett tack eller en enda blick inträdde väpnaren i det lilla rummet, stack sina lösa tillhörigheter på sig och lemnade hastigt rummet. I nedre förstugan såg han en skymt af mäster Per, nickade vänligt åt honom utan att likväl säga ett enda ord, och tog vägen åt kyrkan till.

Mäster Per smög sig genast ut i porten och tittade efter sin så snöpligt afvisade hyresgäst och han såg onekligen ej så litet långnäst ut. Ännu sämre kände han sig till mods, då han i detsamma fick se vapensmeden komma rakt emot sig.

— Kom så gå vi in och dricka en bägare för den hurtige väpnaren Sven Karlsson Grip, ro-

pade Sten vapensmed redan på några alnars afstånd från porten. Och så skall du få höra på hvad sätt han räddat Gunhilds rykte. Jag känner nu till det, jag.

Hvarje ord som vapensmeden yttrade trängde som dolkspetsar in i mäster Pers själ. Mekaniskt följde han dock med in i det lilla rummet, der han inom kort fick reda på hvad som under natten tilldragit sig på slottet.

Ändteligen gick Sten vapensmed och lemnade mäster Per ensam med sina tankar. Och dessa voro ej de gladaste. På ett brutalt sätt hade han bokstaffigen kört bort den, som räddat hans enda barns heder och hvad värre var, han visste ej hvart räddaren tagit vägen. De efterforskningar han gjorde ledde ej till annat resultat än att han ett par dagar derefter fick veta att Sven Karlsson Grip begifvit sig till sitt fädernehem.

Tidigt en förmiddag kom det bud till mäster Johannes, pastor i Stockholms storkyrka och konungens bigtfader, att han genast skulle begifva sig upp till slottet.

— Är konungen sjuk? sporde mäster Johannes ängsligt.

— Det tror jag icke, svarade budet, men han såg ovanligt upprörd ut.

— Förmodligen något nytt upptåg af den vanartige prins Erik, tänkte mäster Johannes under det han tillryggalade vägen upp till slottet. Den sonen gifver allt sin fader många gråa hår, och

Gud allena vet hur det kommer att gå om han en gång blir konung.

Då mästern Johannes inträdde i konungens rum kom den betryckte monarken tungt stapplande emot sin själasörjare, sträckte armarna emot honom och utbrast:

— O, Johannes; min själ är bedröfvad allt intill döden.

Och när han med bruten stämma uttalade dessa ord strömmade tårarna utför hans kinder. Derefter omtalade han uppträdet i Vadstena och visade sin bigtfader det utförliga protokoll, som Erik obetänksamt nog uppskickat då han sände den fångslade Johan af Ostfriesland till Stockholm.

Allt eftersom kung Gösta talade började det heta vasablodet att sjuda och slutligen utropade han i vredesmod:

— Hade Erik ej varit så häftig och obetänksam, så skulle saken lätt hafva kunnat nedtystas. Men nu är det för sent. Grefve Johan skall sändas till Örbyhus och strängt straff måste han lida för all den outplånliga skymf han tillfogat min släkt. I denna sak vet jag af ingen förlåtelse.

Och konung Gustaf var äfven fast besluten att låta grefve Johan umgälla sitt brott med sitt lif. Ej ens mågens, grefve Edzards och dottrens förenade böner kunde förmå honom att visa mildhet. Först när sändebud anlände från Johans moder kunde den vredgade konungen låta sig öfvertalas att öppna den unge grefvens fångelse, hvarefter denne, sedan han inför konungen och hela hofvet bedyrat sin och Cecilians oskuld, skyndade bort från Sverige. Det säges också att detta äfventyr gjorde grefve Johan alldeles likgiltig för qvinnor, samt att

han egnade sina återstående dagar åt välgörenhet och uppträdde som beskyddare för alla, som i trossaker voro förföljda och togo sin tillflykt till honom.

Ungefär ett år efter den sorgliga händelsen i Vadstena slott spred sig plötsligt som en löpeld genom staden det ryktet att mäster Pers vackra dotter, Gunhild, skulle träda i brudstol med ingen mer och ingen mindre än den fordne väpnaren, nu riddaren Sven Karlsson Grip. Detta fast otroliga rykte troddes ej till en början, men befanns till slut vara sannt.

Sedan den nye riddarens fader omkommit genom en olyckshändelse och Sven blifvit själfrådande öfver sina handlingar, skyndade han genast till Gunhild, som ännu troget väntade på sitt hjertas utkorade. Väl brummade riddarens förnäma släkt och försökte att genom alla möjliga konster hindra det i deras tycke opassande giftermålet, men ingenting kunde inverka på Svens beslut och vid juletid förde han sin fagra brud, hvilkens heder han en gång räddat, till altaret i S:t Pers kyrka. Barndomsvännen Olaus Pederson vigde dem, och det sades allmänt i staden, att ett ståtligare och vackrare brudpar finge man länge söka efter.

Mäster Per sålde, med vinst förstås, »Rufvande Draken» och flyttade till dottren, och mer än en gång prisade han för sina vänner den lycka som blef honom och Gunhild beskärd, då han som hyresgäst mottog väpnaren Sven Karlsson Grip.

II.

Förnedringen.

1.

Den vanära, som Cecilia genom sitt lättsinne och Erik genom sin obetänksamma häftighet drog öfver vasaättens namn var, kan man säga, sista spiken i gamle kung Göstas likkista, ty redan året efter det skandalösa uppträdet i Vadstena, eller 1560, afled han.

Hans efterträdare blef Erik och vi veta att början af hans regering var oklanderlig. Den gamla beprisade enkelheten vid fadrens hof passade likväl ej nu in med den nye konungens föreställning om konungamakten och »herr Eskils gemak», såsom kung Gustafs skattkammare benämndes, fick släppa till resten af det innehåll, som ej åtgått till prins Eriks frierieskickningar till det engelska hofvet. Nöjen och lustbarheter af alla slag aflöste hvarandra och med fräck panna uppträdde den af hela landet stämplade Cecilia vid brodrens lättsinniga hof. Här var hon, så att säga, på sin rätta plats.

Konung Gustaf hade efterlemnadt en ej ringa förmögenhet och att den skulle locka en mängd friare till Cecilia var naturligt. En polsk grefve, vid namn Teczin och den ryske storfursten täflade båda om hennes hand, men utan framgång.

I svensk tjenst hade då länge varit en markgrefve af Baden vid namn Kristoffer. Äfven han,

som nogsamnt kände till prinsessans fel, bländades af hennes skönhet och troligt är att den stora hemgiften också var ett lockbete för honom. Nog af, han friade och erhöll *ja* både af Cecilia och Erik. Bröllopet firades med pomp och ståt, värdigt en svensk konungadotter, och de nygifta reste ur landet.

Man kan säga att det var den hämnande Nemesi, som hädanefters alltjemt förföljde Gustaf Vasas dotter. Ingenstädes hade hon ro, utan var ständigt på resor. På henne sannades äfven det gamla ordspråket, som säger att *den smak kärlet en gång fått, den bibehåller det*. Förgätande sina pligter som maka och moder, fortsatte hon ändock i hemlighet sitt lättsinniga lif och blef småningom därför öfverallt föraktad.

Då markgreffen 1575 dog, var det också slut med den stora förmögenheten. Liksom brodern, Johan III, hyllade Cecilia den katolska religionen och öfvergick formligt till den samma. En följd deraf var att konung Johan gaf henne ett underhåll, så att hon åtminstone ej behöfde lida nöd.

Efter sin makes död sjönk denna för sin älskvardhet, qvickhet och skönhet besjungna qvinna, allt djupare i laster och stod snart på samma nivå med samhällets drägg.

I ett af staden Antwerpens mest ansedda herbergen för resande hade tvenne främlingar, man och hustru, tagit in. Det var förnämt folk, så mycket såg herbergets egare, ty de bebodde ej allenast de bästa rummen, utan uppförde sig äfven såsom förnämt folk egnar och anstår. De hade kommit med ett af de hundratals skepp, som beforo

den breda och djupa Scheldefloden, och voro, enligt egen utsago, från norden, hvilket också framgick af deras tal och vanor.

Dag ut och dag in ströfvade de kring Antwerpens gator, beundrade den rika handelsstadens lyx och utseende och fördjupade sig äfven i dess fattigaste qvarter, der lasten och uselheten hade sina bostäder.

Vid ett af dessa ströftåg stannade de framför ett uselt näste, hvarifrån svordomar och trätor hördes. Vål bad den förnäma qvinnan sin man i bevekande ordalag att lemna denna plats, der de så lätt kunde bli utsatta för pöbelns närgångenhet, men den ståtliga mannen endast skakade på hufvudet och stannade kvar. Slutligen ångrade han sig och bad hustrun resa ensam hem; han ville studera det der lifvet, om hvilket han af resande landsmän hört så mycket, sade han.

— Nej, jag viker ej från din sida. Skulle någon olycka hända dig, så må äfven jag drabbas deraf, utbrast qvinnan hängifvet.

Svordomarne och skällsorden af både män och kvinnor tilltogo med hvarje minut och slutligen hördes slag falla och jemmerskri skalla genom luften.

Fruktande det värsta ämnade främlingarne aflägsna sig, då en qvinna med vildt utslaget hår störtade ut från det eländiga kyffet. Hennes ögon voro blodsprängda och de knotiga händerna blodiga. Vid åsynen af främlingarne rusade hon genast emot dem och skrek:

— Beskydda mig från de der skurkarne der inne. Oaktadt jag ärligt betalar min hyra, ha de nu misshandlat och kört ut mig, därför att jag ej

vill gifva dem i förskott de två gulden jag för-
tjenade för ett par dagar sedan. O, se der kommer
han, som . . .

Och innan främlingen hann sansa sig, hade
den beklagensvärde qvinnan klängt sig krampaktigt
fast vid hans kappa. Han tänkte i första ögon-
blicket på att låta den fara och med hustrun fly
undan detta ohyggliga grannskap, men den honom
medfödda ridderligheten bjöd honom att gifva den
förföljda sitt försvar.

Då mannen från den eländiga kojans varseblef
främlingarne, samt att qvinnan sökte skydd hos
dem, skrek han, under det ett hånleende spelade
kring hans läppar:

— Jag hittar dig nog. Mig skall du ej undgå,
var säker på det.

— Är det eder bostad? sporde den förnåme
mannen och fixerade skarpt den arma qvinnans af
smuts öfverhöljda och af laster vanstälda drag.

— Ja, svarade den tillfrågade och gjorde allt
möjligt för att dölja sitt anlete, isynnerhet för den
förnåme mannens följeslagarinna. Begabbade af
kvarterets lägsta drägg fortsatte främlingarne, följde
af den fallna qvinnan, så fort som möjligt sin väg
och hade, utan att ett ord yttrades vidare dem emellan,
hunnit till slutet af gatan, när den förföljda yttrade,
i det hon vildt skrattade:

— Jag bor också här inne och här har jag
mina mottagningar. Vackra flickor och förföriska
spelbord, der den rike främlingen kan . . .

Det lätta anskri, som den förnåma damen upp-
gaf, gjorde att den usla varelsen med ens afbröt
sitt tal och skyndade in i ett något snyggare hus

än det förra. Utan att stanna en enda minut skyndade främlingarne till sitt herberge.

När riddaren Sven Karlsson Grip och hans maka Gunhild Persdotter, ty de resande främlingarne voro dessa våra gamla bekanta, uppkommit på sina rum, sjönk fru Gunhild, ännu nästan lika vacker som i ungdomens dagar, ned på en stol och gömde ansigtet i händerna medan riddaren mätte golvet med stora steg. Det syntes tydligt på dem, att de hade viktiga saker att öfvertänka.

Efter en stund upplyfte fru Gunhild sitt hufvud, betraktade forskande mannen några ögonblick och yttrade derefter med lågmäld stämma, liksom hade hon varit rädd för att lyssnare skulle finnas:

— Jag har bestämdt sett denna qvinna förut.

— Så tycker jag också, inföll riddaren, men hvar? Ah — jag har det! Barmhertige Gud, skulle det vara sannt! Detta guldgula hår, detta främmande uttal, detta . . .

— Kung Gustafs dotter! ljöd det i det samma så ihåligt från fru Gunhilds läppar, som om hennes röst kommit från ett grafhvalf.

Sven Karlsson Grip ryggade tillbaka. De ord hans maka uttalat, hade så häftigt berört honom, att det svindlade för hans ögon. Sedan han sansat sig en smula, yttrade han:

— Till våra öron hafva trängt besynnerliga rykten om den olyckliga prinsessan Cecilia och hennes ohejdade lättsinne, men att vi skulle träffa henne i detta usla tillstånd, det hade jag icke väntat.

— Jag tror bestämdt, att hon kände igen mig, yttrade fru Gunhild.

— Hvaraf kan du sluta dertill?

— Hon försökte att så mycket som möjligt dölja sitt anlete och då jag en gång betraktade henne, vände hon sig bort. Hvad är att göra med henne?

— Troligtvis ingenting, invände riddaren. En qvinna, som sjunkit så djupt i laster anser jag för alltid förlorad. Då hon icke ens som gift och i en lysande ställning kunde behålla det anseende hennes mans namn gaf henne, huru mycket mindre skall hon i sitt förnedringstillstånd kunna göra det. Det skär mig dock innerst i hjertat att den vördade kung Göstas dotter skall befinna sig i detta, låt vara, sjelfförvållade elände, och jag håller det för min ridderliga pligt, att så mycket i min förmåga står taga hand om henne.

— Hvad ämnar du då göra? sporde fru Gunhild, ej utan en skynt af oro.

— Redan i morgon vill jag tala med myndigheterna och...

Skramlet af en vagn, som stannade utanför herberget, afbröt samtalet. Genom det öppna fönstret sågo riddaren och hans maka en ståtlig ung man träda ur den höga vagnen och mottagas af den bugande värden, hvilken synbarligen var bekant med honom. Nyfiken att få veta hvem den nykomne var sporde riddaren derom då han en timme derefter mötte honom i porten.

— En förnäm herre, liksom I, var värdens svar.

— Det der är ej mycket upplysande, inföll riddaren leende. Kunnen I ej säga hans namn?

— Jo visst kan jag det, inföll värden. Sen I, jag hyser endast förnämt folk här och den, som sist

anlände, var malteserriddaren och markgreffen Johan Karl.

Sven Karlsson Grip hade svårt för att ej lägga i dagen sin öfverraskning då han hörde detta namn, men det lyckades honom ändock, så att den miss-trogne värden ej märkte någonting. Då han der-efter gick uppför trappan, mumlade han för sig sjelf:

— Besynnerliga ödets skickelse. Sonen kommer till den stad, der hans ovärdiga moder tillbringar sitt lastbara lif. Men kanske han fått spaning derpå och har anländt hit för att taga henne ur detta lastens näste? Kanske han också är okunnig om hennes vistelseort. Hennes nedriga födkrok bör han känna till, emedan den länge varit ett samtalsämne för snart sagdt hela Europa.

2.

Markgreffen Johan Karl var vid denna tid en tjugutreårig, blomstrande och liflig yngling, för hvilken hela världen med dess lockelser och dess fördelar låg öppen. Befryndad med ett konungahus såsom varande dotterson till en af Europas yppersta regenter, hade han, menskligt att döma, en lysande framtid för sig. Men hur glad han än var, fanns det likväl ögonblick, då svårmodet, alstradt af den nesa hans ovärdiga moder dragit öfver sin släkt och sina barn, höll honom fjettrad i sina tryckande bojor. Öfverallt i Tyskland hade han på det noggrannaste anställt

forskningar efter henne, men utan resultat. En händelse hade nu fört honom till Antwerpen.

Redan dagen efter sin ankomst dit började han sina efterforskningar i stadens uslaste kvarter, ty det var der, som han trodde sig skola finna modren.

På en af sina vandringar kom han oförmodadt att göra bekantskap med riddaren Sven Karlsson Grip. Den svenske riddarens öppenhjertighet tilltalade markgreffen och länge dröjde det icke, förrän han anförtrott landsmannen till sin moder sina bekymmer.

Nog hade riddaren genast kunnat föra markgreffen till det lastens näste, der hans moder dvaldes, men han ansåg för rådligast att låta honom sansa sig ännu en tid. Det heta vasablodet sjöd äfven hos denne kung Göstas dotterson, fastän icke så våldsamt som hos den äldre brodern, kallad »galne markgreffen», hvilken i rusigt tillstånd föll utför en trappa och göt deraf döden. Det skulle därför vara fara värdt, att Johan Karl i uppbrusningens ögonblick kunde förgripa sig på den olyckliga qvinnan.

Derför teg äfven riddaren med hvad han visste angående Cecilias bostad. Flere gånger var han honom följaktig på hans ströftåg, men visste alltid ställa så till att de undveko den gata, der modren bodde, och som riddaren var mera hemmastadd i dessa kvarteren än markgreffen, alldenstund han ända sedan det ödesdigra mötet företagit sina promenader dit för att ej släppa den fordna prinsessan ur sigte, var det honom ganska lätt att undvika platsen.

En morgon sade Johan Karl till riddaren:

— I går fick jag vetskap om att min olyckliga moder befinner sig här i staden och se här, fortfor han och framtog ett papper, här har jag magistratens tillåtelse att föra henne härifrån.

Riddar Sven såg på papperet med dess stora vaxsigill och det var intet tvifvel underkastadt, att det ej var äkta. Nu fanns ej heller något skäl, hvarför han skulle förtiga hennes bostad; han yppade den alltså på samma gång som han omtalade genom hvilken händelse han kommit att få reda på den.

När han slutat satt Johan Karl en lång stund med hufvudet lutadt i händerna. Bröstets våldsamma höjning och sänkning jemte den korta och häftiga andedrägten sade mer än tydligt hvilka qual sonen led öfver att få höra modrens förnedring. Slutligen upplyfte han det bleka ansigtet, betraktade riddaren forskande några ögonblick och sade der-
efter:

— I ären ju min vän, riddar Grip?

— Jag har en gång sagt er det, herr markgreffe, och en svensk riddersman sviker ej sitt ord.

— Jag vet det nog, inföll markgreffen med undertryckt stämma. Derpå sade han med högre röst: Viljen I vara mig behjelpig att föra min moder bort härifrån?

— Ja, men med ett vilkor, svarade riddaren utan tvekan.

— Och hur lyder det vilkoret?

— Kunnen I ej ana det?

— Hur skall jag kunna gissa edra tankar, svarade markgreffen med en anstrykning af otålighet.

— I hafven rätt, svarade riddaren. Nåväl. Som vilkor för att jag skall hjälpa eder fordrar jag att eder moders bortförande må försiggå i all tyst-

het och utan några uppskakande scener. Endast på detta vilkor skall jag vara eder behjelpig.

Utän den ringaste tvekan räckte markgrefven den svenske riddaren handen och sade:

— Jag går in derpå, men nu har jag å min sida ett vilkor att uppställa.

— Säg rent ut.

— Att vi måtte gripa oss an med saken så fort som möjligt.

— Detta är äfven min mening. Kunnen I vara färdig i afton?

— Ja.

— Godt. Då låta vi en täckt vagn hålla på Brysselgatan, ty på samma gata der eder moder vistas går det ej an i fall folkskockning skulle uppstå. Äro vi nu öfverens?

— Ja.

— Hvart ämnar I föra henne? sporde vidare riddar Grip.

— Jag har ännu ej hunnit tänka på någon tillflyktsort åt henne, men när vi träffas i afton skall jag kunna upplysa eder derom.

— Godt. Jag vill nu gifva eder ett godt råd. Välj icke hennes tillflyktsort i någon stad, der allehanda frestelser möta, utan . . .

— Onödiga farhågor, svarade markgrefven och skyndade hastigt bort, liksom hade han fruktat ett längre samtal med den svenske riddaren.

När denne kom till sitt hem omtalade han förhållandet för sin hustru och tillade:

— Denna stad med sina olyckliga minnen börjar nu blifva mig en leda. Så snart vi hunnit skaffa undan den arma markgrefvinnan vända äfven vi Antwerpen ryggen.

— Ej heller jag trifves här längre, svarade fru Gunhild, ty i vaket och sofvande tillstånd förföljer mig* ständigt bilden af kung Göstas olyckliga dotter.

3.

Det hus, i hvilket Cecilia på ett så menande och oförskämdt sätt underrättat sin räddare undan den brutale förföljaren om att hon bodde, bestod af två våningar. I den undre hade de lastens offer, som bodde der, sina rum, medan Cecilia residerade i den öfre och der hade sina »mottagningar».

Alla sjöstäder lida, i mer och mindre grad förstås, af osedligheten, och som Antwerpen på den tiden var en af det nordliga Europas största handelsplatser var det också naturligt att sjöfolket, såväl det bättre som sämre, skulle söka sina förströelser i dylika lastens nästen, der natten tillbragtes under utsväfningar och dagen till sömn.

Annorlunda än då hon nära nog i trasor flyktade från det usla kyffet förekom nu Cecilia i sin nya bostad. Den förr i smuts höljda gestalten var nu sminkad och iförd frasande siden. Ingenting mer än det guldgula håret var kvar af den fordom så firade prinsessan.

Och rundt omkring henne suto de likaledes sminkade och uppstyltade hetärerna, lockande med sina leenden och för tillfället med konst upphjelpa behag de nationers sjömän, som strömmade in och ut. Det var en vederstygglig taffla, som likväl egde sitt intresse för den, som ville till varning studera den fräcka och ohöljda lasten.

Oaktadt Cecilia vid denna tid hade uppnått femtiofyra år hade hon ändock bibehållit något kvar af sin fordna beryktade skönhet och det sätt, på hvilket hon uppbar sin glittrande dräkt, påminde ännu om furstinnan. Också fick hon oförblommeradt höra anspelningar på sin börd och hon blygdes ej att taga detta smicker för kontant,

Några rika engelska sjökaptener inträdde. Vid åsynen af dem ljusnade allas anleten, ty nu var det gifvet att vin och pund skulle komma att vankas i öfverflöd. Också befallde en af dem genast fram det dyraste vin, som fanns. Och nu började dessa orgier, för hvilka vi måste draga slöjan för att ej äcklet måtte blifva för stort.

Midt under skrålet och dansen inträdde en ny skepnad, ända upp till ögonen insvept i en vid kappa. Vid åsynen af honom kommo genast de beställsamma nymferna fram för att mottaga kappan, men en befallande rörelse med ena handen kom dem att studsa tillbaka.

— Hvad nu, låter I honom stöta eder tillbaka, utbrast den nästan halfrusiga Cecilia och reste sig upp. Hennes omtöcknade blickar hindrade henne från att se de vredens ögonkast, som främlingen kastade omkring sig. Med ett intagande småleende kring läpparne och koketterande endast så, som hon kunde, sväfvade den femtiofyraårige lätt fram till den vid dörren stående okände och ville med en närgången förtrolighet lägga sin arm om hans lif, då han i detsamma lossade så mycket på kappan, att en del af hans ansigte blef synligt.

Cecilia ryggade tillbaka och hennes skälvande läppar framstammade knappt hörbart dessa ord:

— Min son!

Ruset försvann med ens och hon stod skälfvande framför sonen. De öfriga, som iakttog hennes sinnesrörelse, upphörde med dansen och glammet och började skockas omkring mor och son utan att känna detta förhållande, men blott af nyfikenhet.

— Följ mig godvilligt, hviskade markgrefven, annars måste jag använda våld.

Cecilia, som ej ville väcka uppseende, vände sig nu till de församlade och yttrade förbindligt på ett ovanligt fast sätt:

— Ett angeläget ärende tvingar mig att aflägsna mig på några minuter. Jag är snart tillbaka.

Den afbrutna dansen och de tvetydiga qvickheterna började åter.

Nedkommen för trappan stannade Cecilia och sporde i det hon trötsigt satte händerna i sidorna:

— Hvi stör du mig på detta sätt?

— Följ mig, olyckliga moder och suddla dig ej längre i lasten, bad sonen. Ännu finnes en lugn fristad för dig.

— Gå, gå, utbrast den förvillade markgrefvinnan. För mig finnes ingen återvändo. Gå och visa dig aldrig mera för mina ögon.

Det var den ånger, som plägar alstras af förtviflan, som nu talade med den olyckliga Cecilias läppar. Den djupa förnedringens afgrund hon råkat uti kunde eller ville hon ej lemna.

— Men, jag besvär dig ännu en gång, moder, att följa mig, utbrast sonen.

— Nej, nej! Låt mig vara! Jag är så gammal att jag bör få råda mig sjelf. Gå bara, jag vill ej mera se eller höra talas om dig.

Och då hon uttalade dessa hårda ord vände hon sig om för att skynda tillbaka uppför trappan.

Hvem kan undra på att vasablodet nu sjöd öfver hos markgrefven Johan Karl. Den harm och förbittring han erfor, då han med egna ögon fick se modrens djupa förnedring hade något lagt sig när hon till en början godvilligt följde honom. Men när hon nu trotsade honom och till på köpet med cynisk hårdhet stötte sin egen son tillbaka, då var det ej underligt om denne son upptändes på nytt af harm och förbittring. Kosta hvad det kosta ville, så skulle hon ej få återvända till detta lastens näste.

— Du måste följa mig, moder, sade han för den skull och ställde sig mellan henne och trappan. Det är nu slut med mitt tålamod.

— Jag måste dit upp, gentog Cecilia och försökte i sitt onyktra tillstånd att knuffa sonen åt sidan. Men i stället grep han henne temligen omildt i armen och släpade henne till dörren.

Den olyckliga Cecilia uppgaf ett hjertskärande anskri, men i stället för att detta skulle haft en förmildrande verkan på sonen, retade det honom till den grad, att han, glömsk af sig sjelf, fattade modren vid det långa guldgula håret och släpade henne med våld längs gatan i den djupa smutsen. Den olyckligas jemmerskri lockade ut folket från de närgränsande husen, men från det lastens näste, der Cecilia nyss spelat herrskarinna, syntes intet deltagande anlete. Den bullrande dansen och det skärande skrålet gjorde att anskrien från gatan ej trängde dit upp.

— Det är ovärdigt att så behandla en qvinna, skrek en groflemmad karl från en af portarne och ämnade rusa fram till den misshandlades hjälp, men

hölls tillbaka af en medelålders qvinna, som hånfullt ropade:

— Det är den der fallna prinsessan. Hon har nog många gånger misshandlat de stackars flickor, som råkat komma i hennes våld, att det inte är mer än rätt åt henne att hon en gång får sin beskärda lön.

Och denna ohyggliga anklagelse hörde sonen. Upptänd af ännu ytterligare raseri ryckte och slet han den olyckliga modren hit och dit och följden blef slutligen den att hennes ena arm gick ur led. På hennes ytterligare jemmerrop svarade den vildsinte sonen endast med hugg och slag.

Medan markgrefven gick att hemta modren stannade riddar Sven hos hästarne, på det att de ej måtte blifva skrämde och sätta af från platsen. Hans tankar voro ej de angenämaste.

Men ännu bittrare skulle de blifva när han fick se markgrefven komma släpande med modren. Ett ögonblick tänkte han på att slå den äreförgätne sonen till marken, men då han såg in i hans nära nog vansinniga blickar, fann han genast att han var så godt som otillräknelig. I stället skyndade han att så mycket sig göra lät hålla den näsvisa pöbeln på afstånd, ett tilltag, som hotade att stå honom dyrt, då ett par af ordningens upprätthållare i skepnad af en knektpatrull kom till både hans och markgrefvens räddning.

På det att sonen ej vidare skulle misshandla sin moder satte sig riddar Sven bredvid henne. Markgrefven fattade tyglarne och i stormande fart bar det af ur staden och söderut längs stranden af Scheldefloden. I en strandkoja ett par mil från Antwerpen klappade de resande på och begärde att

blifva insläppta, emedan, såsom de föreburo, den enes moder hade blifvit misshandlad vid ett öfverfall af röfvare.

Kojans egarinna, en gammal gumma, var nog mensklig att öppna och lofvade att mot god betalning pyssla om Cecilia. Sedan de ansträngda djuren fått hvila ut ett par timmar, återvände markgreffen och den svenske riddaren till Antwerpen.

Under färden dit sökte riddar Sven på alla möjliga vis att locka ur markgreffen någonting angående hans mor, hans planer med henne och huru det lyckades att få ut henne ur nästet.

Men på alla hans frågor svarade markgreffen endast genom att stumt skaka på hufvudet. Endast en gång kommo ett par ord öfver hans läppar och det var när riddar Sven frågade om han ämnade stanna qvar i Antwerpen.

— Nej; min fot kommer aldrig mera inom dess murar. Jag har fått nog af den staden.

Och den så hårdt pröfvade sonen höll ord. Den misshandel, för hvilken han utsatt modren, och som måste skrivas på hans heta blod och raseriet öfver modrens förnedring tärde sedan på honom så hårdt, att han blef sjuk af tvinsot och gick ur lifvet i sina bästa år. Den lättsinniga Cecilia hade alltså ingen glädje af sina barn.

Den, som tror på en hämnande gudomlighet, en Nemesis, kan här spåra den. Cecilias lättsinne och förakt för dygden bestraffades i förfärligaste grad ej allenast på henne sjelf, utan äfven på alla hennes barn.

Fru Gunhilds oro öfver mannens långa bortvaro tilltog med hvarje minut och slutligen måste hon begifva sig ned till värden, för att hos honom hemta den behöfliga trösten.

— Var lugn, nådiga fru, sade han då han hört i hvilkens sällskap den svenske riddaren begifvit sig bort. På länge hafva vi ej hört talas om några stigmän i trakten och dessutom är jag säker på att markgrefven och riddar Grip nog veta att segerrikt försvara sig om de skulle blifva utsatta för ett anfall, ty båda äro ju hurtige män och väl förfarne i att handtera sina vapen.

Med detta besked måste fru Gunhild återvända till sina rum.

Ändteligen återkom riddar Grip oskadad. När han för sin maka omtalade uppträdet mellan Cecilia och hennes son föll hon i häftig gråt och påyrkade sedan dag efter dag återresan till Norden. Den företogs också ungefär åtta dagar derefter. Först i hemmet kunde fru Gunhild återfinna sin lycka.

Och Cecilia, den olyckliga konungadottren, hon hördes aldrig mera af. Det enda man vet om hennes sista dagar är att hon skall hafva dött år 1627 vid åttiosju års ålder. Men hvar hon dog, det känner man ej.

Så försvann i dunkel den mest lysande stjernan vid kung Göstas och Erik XIV:s hof och det minne, som är qvar efter henne, är endast medömkans och föraktets.

VID MAGNORA BRO.

ROMANTISERAD SKILDNING

FRÅN

MEDLET AF SEXTONHUNDRATALET

AF

J. O. ÅBERG.

STOCKHOLM
F. C. ASKERBERGS FÖRLAG.

STOCKHOLM
ASSOCIATIONS-BOKTRYCKERIET
1887.

Genom den steniga, krokiga och skogkantade väg, som går längs östra stranden af Wrangselfven, hvilken utflyter i den lilla Hugnsjön, belägen i nordvestra delen af Jösse härad i Vermland, hven stormen med all sin mäktiga och förstörande kraft, löslet qvistarne från träden och strödde ut dem öfver vägen till hinder för vandraren. Ett och annat ungräd måste också böja sig för den starkare och spärrade ännu mera den förut knaggliga stråten.

Då stormens raseri nått sin höjdpunkt och de blåsvarta molnen hängde som ett enda väldigt damoklessvärd öfver skog och sjö och gjorde dagen nära nog till skymning hördes slagen af vildt framstörtande hästar, svordomar och lifliga anmaningsrop på den ofvan nämnda vägen. Först framstörtade på en löddrig springare, hvars flåsande andedrägt tydde på att hans så hårdt anlitade krafter snart skulle vara uttömda, en undersätsig, mörklagd karl, hållande framför sig en ung flicka, från hvilken läppar då och då ett matt anskri tillkännagaf att det ännu fanns lif i henne; hack i häl efter honom följde ett par danska knektar, den ene med en löshäst bredvid sig, och ett godt stycke bakom dessa en annan trupp, bestående af omkring ett tjog ryttare, alla beväpnade.

— Vi måste hinna upp den eländige qvinnoröfwaren innan han uppnår skansen, skrek ryttarnes

anförare, en ung och kraftigt byggd man, under det han ytterligare pådref sin raske springare. Raska tag och . . .

— Ja, då få vi sannerligen raska på, inföll en medelålders ryttare. Vägen är mer än till hälften tillryggalagd och jutarne ha olyckligtvis fått ett godt försprång.

Begäret att hinna upp de flyende danskarne gjorde att samtalet här afstannade. Den häftiga ridten var ej heller tjenlig till att fortsätta det-samma.

Hans Grime, danske befälhafvaren på skansen Morast, belägen ett stycke ifrån Wrangselfven och en tredjedelsmil från norska gränsen, gaf plötsligt till ett rop af förbittring, då hästens krafter synbarligen minskades och i följd deraf också hans lopp. De våldsamma sporrhuggen gjorde visserligen att det stackars djuret ansträngde sig till det yttersta, men när det skulle spränga öfver ett kullblåst träd, föll det i stället på sidan. Med knapp nöd lyckades det Hans Grime att undgå att komma under djuret.

Danskens ursinne öfver det opåräknade dröjsmålet gaf sig under några minuter luft i de mustigaste eder och han tycktes för ögonblicket hafva glömt den fara, i hvilken han sväfvade, endast för att få utösa sin vredes skålar öfver den makt, som så plötsligt lagt detta hinder i hans väg. Förföljarnes rop, hvilka trängde allt närmare, återförde honom dock snart till handling. Innan någon af de modfällde knektarne, hvilka i kampen mot förföljarne förlorat tre kamrater, hunno sansa sig tillräckligt, satt Hans Grime med sin börda på den lösa hästen.

Denne, som var ung och kraftig, sprängde lätt

öfver det kullfallna trädet, likaså den ene ryttaren. Men då hans kamrat skulle följa exemplet, snafvade dennes häst med den påföljd att ryttaren handlöst slugades mot ett träd och förlorade sansen.

Hans Grime och hans ende ryttare hade ej tid att efterse den fallne, utan satte af allt hvad deras kampar orkade sträcka ut. Återstoden af vägen var mera jemn och länge dröjde det ej förrän dansken med sitt sköna och efterlängtade byte red in genom Morast skansport.

Sedan han befallt den gamla hexan Margit att föra skön Elsa till södra rundeln och väl efterse att hon ej finge komma undan, gick han för att efterse skansens försvarsanstalter, i den händelse de förföljande vermländingarne skulle vara nog djerfva att försöka en belägring.

Då Evald, så hette den förföljande truppens anförare, hann fram till det hinder, som danskarne så lyckligt öfvervunnit, och upptäckte den sanslöse danske ryttaren befallde han ett par af sina män att bemäktiga sig honom, samt att skyndsamt undanrödja hindret. Hur fort detta än verkställdes, kunde likväl derefter ingen utsigt vara att hinna upp de flyende. Sedan den danske ryttaren blifvit uppväckt till medvetande och fångslad till händer och fötter, fortsatte Evald sin ridt fram mot skansen, dit han anlände medan Hans Grime var som bäst i farten med att inspektera vallarnes små kanoner.

— Der går den erkeskurken, mumlade gubben Björn, då han fick syn på Hans Grime. Min dotters bortröfvande kräfver hämnd och den vill jag...

Utän att fullborda meningen steg han af hästen, ryckte ett muskedunder från en af de närmaste och

lade det på en trästubbe. Ganska länge tog han sigte och då skottet ändteligen brunnit af och krutröken skingrats, sågo vermländingarne hur den danske kommandenten barhufvad skyndade ned från vallen.

— Bra för den här gången, fader Björn, utbrast Ewald. Det der skottet skall lära qvinnoröfvaren, att de vermländske skyttarne ej äro att förakta.

Den lilla styrkan qvarblef derefter i närheten af skansen, samt oroade både från land- och elfsidan danskarne. Flere gånger försökte visserligen Hans Grime att tillintetgöra de djerfve, men som de bättre kände till trakten, lyckades ej danskarnes uppsåt. De modige vermländingarne tillfogade deremot ej sällan sina fiender mindre förluster isynnerhet genom att bortsnappa lifsmedelsforor, eller öfverraska mindre ströfkårer under deras försök att proviantera i trakten.

Detta hände 1644.

2.

Gubben Björn hade varit med under det då ännu pågående trettioåriga kriget. Vid Leipzig 1642, då Torstenson fullständigt slog den kejsrerliga hären, erhöil han flere så betydande sår, att han måste resa hem för att bli återställd. Det dröjde något mer än ett år innan gubbens härdade kropp återvann krafterna och när detta ändteligen skedde hade han förlorat lusten att vidare gå i fält, isynnerhet som hans

hustru i samma vefva dog och han omöjligen kunde lemna sitt enda barn, den fagra Elsa, vind för våg.

Björn egde ett litet torp i närheten af Eda kyrka på norra stranden af Bysjön, hvilken, tillsammans med Flagan, Hugn, Banken med flere sjöar, tillhör det vattensystem, som genom Elga- och Glafsflöjarna samt Björnö- och Harefjärdarne, står i förbindelse med Dalbosjön. Detta torp hade Björns förfäder egt och bebott så långt tillbaka som minnet kunde räcka och äfven han var nu fast besluten att der tillbringa återstoden af sin lefnad.

Sveriges afundsjuke grannar, danskarne, hade så länge Gustaf II Adolf lefvat, hållit sig i stillhet, men länge kunde de ej overksammas åse de bragder, genom hvilka Banér och Torstenson gjorde det svenska namnet både fruktadt och äradt. När den sist nämnde fältherren därför var sysselsatt långt nere i Tyskland och Sverige nära nog var utblottadt på försvarare, passade de på att förklara krig och dels i Skåne, dels från Norge, som då var förbundet med Danmark, infalla i Sverige.

Men, inom vårt fädernesland funnos ännu tappre män, och ännu lefde Axel Oxenstjerna, den store statsmannen. Härar så godt som stampades ur jorden och till sin förvåning rönste danskarne ett vida kraftigare motstånd än de beräknat.

Byn Morast, belägen ej långt ifrån norska gränsen, har redan år 1225 spelat en roll i vår krigshistoria. Sist nämnda år kom nemligen norske konungen Håkan Håkansson dit på ett krigståg mot vermländingarne. Samma år, som denna berättelse spelar, eller 1644 i januari månad, anlade vermlandsbönderne sjelfva en skans invid byn, och

ungefär en mil norr om Eda kyrka. En minnes-tecknare säger om skansen, att »den blef väl be-fästad med blockhus, vallar och rundelar», och den var alltså, enligt den tidens befästningskonst, ganska stark och ansenlig.

Genom en nattlig öfverrumpling lyckades Hans Grime att bekomma skansen och som traktens innebyggare voro alltför svaga att till en början göra honom väldet stridigt, måste de, såsom man säger, taga skeden i vackra handen.

Några dagar höllo sig danskarne stilla i skansen, men när de märkte att något anfall från svenskarnes sida ännu icke var att befara togo de mod till sig och började göra sina ströftåg, först inom det närmaste området, och när ej heller då något motstånd gjordes, vidare omkring.

Under ett af dessa ströftåg, hvilket anfördes af Grime i egen person, kom han ända fram till Eda kyrka. Byns innevånare, som fruktade det värsta, stängde antingen sig inne eller flydde, dels utåt skogarne, dels ut på Bysjön. Bland de sist nämnde var Elsa, som för tillfället vistades hos sin moster, den manhaftiga och orädda Britta. Hade hon varit ensam hemma, skulle hon säkerligen ej lemnat stugan, men då hon fruktade att Elsas vidt kända fägring skulle reta fienderne, beslöt hon att taga sin egen båt till hjälp för att föra systerdottren i säkerhet. Detta hennes tilltag höll dock på att få ett annat slut än det beräknade. Under det hon och Elsa skyndade ned till båten, hvilken låg för-töjd vid den plats, der Eda skans något sednare anlades af Gabriel Gabrielsson Oxenstierna, blef en dansk knekt varse dem. En blick på Elsas vackra ansigte var nog för honom att genom rop göra

Hans Grime uppmärksam derpå. Denne märkte också snart de flyende och satte efter dem. Endast med knapp nöd lyckades det Britta och Elsa att uppnå båten, hvilken den först nämnda sköt ut med anlitan af hela sin ej obetydliga styrka.

Hans Grime hann i detsamma ned till stranden, hoppade raskt af hästen och störtade ett par alnar ut i det grunda vattnet för att gripa tag i båten, som redan var flott. Men i detta viktiga ögonblick förlorade ej den behjertade Britta modet. Innan dansken lyckades få tag i farkosten eller vika undan, tilldelade hon honom med ena åran ett så våldsamt slag på hjälmhatten att Hans Grime kände benen svigta under sig, hvarefter hon skyndsamt grep den andre åran, hvilken Elsa hållit i beredskap och med några raska tag försatte sig utom det farliga grannskapet.

— Hin anfäktade den qvinnan, brummade Hans Grime och begaf sig upp på det torra igen, der han aftog hjälmhatten och lät en af knektarne undersöka om han blifvit sårad eller ej.

Det harmade naturligtvis Grime att han blifvit så behandlad af den modiga qvinnan och han beslöt för den skull att hämnas. Till den ändan skaffade han sig snart underrättelse om hvad hon hette och hvar hon bodde och då Britta ungefär åtta dagar derefter nyss insomnat på aftonen, väcktes hon plötsligt af ett hemskt sprakande. Förfärad sprang hon upp och fann genast att hennes stuga stod i brand. Hon störtade mot dörren, men den var stängd, och då hon vacklade fram till gafvelfönstret, möttes hon der af ett par danska knektar, som hånfullt stötte henne tillbaka.

Byfolket hade emellertid hunnit samlas och

snart måste danskarne taga till flykten. Stugan brann emellertid ned till grunden och efter kort sökande hittades de förbrända kvarlevorna af dess egarinna.

Förbittringen öfver detta nidingsdåd gjorde att traktens innevånare småningom samlades och i smyg tillfogade danskarne ej så ringa afbräck. Hans Grime vågade sig nu ej utom skansen med mindre han hade en stark betäckning med sig.

En tid efter Brittias död kom han med ett starkt följe till Eda kyrka. Genom utsända spioner hade det ändteligen lyckats honom att få kunskap om hvar Elsa, om hvilkens fagra utseende han mer och mer hört talas, något som i hög grad ökade hans lidelser, bodde, och orsaken till hans utfärd var ingen mer och ingen mindre, än att bemäktiga sig den unga flickan.

Det var naturligt att Elsas fågring skulle locka många friare. Redan tidigt hade likväl den unga flickan med hela sin kärlek fäst sig vid barndomsvännen Evald, enda barnet till den förmögne bonden Sven Pehrsson i Eda kyrkby. Sven var en högmödig själ, som icke tyckte om det der förhållandet och Evald hade för den skull oerhörda svårigheter att öfvervinna innan han kunde öfvertyga fadren om, att gubben Björn icke var så fattig, som han trodde. Ty det var hufvudsakligen der, som skon klämde. Följden blef att Sven teg och lät saken ha sin gång; ja, han var till och med så medgörlig, att han under julhelgen en gång bjudit den gamle soldaten och hans vackra dotter till sig; men längre hade Evald tills nu icke kunnat komma med fadren.

Det var naturligtvis många, som afundades Evald lyckan att vara älskad af Elsa. Bland dessa

befann sig äfven Jeppe, en rik bondson från södra Emterud. Två gånger hade han friat till Elsa, men hvarje gång fått korgen. Det spridde sig snart i trakten att Sven Pehrsson var lika nöjd om att få Elsa till sonhustru, och knappt hade danskarne infallit i landet, förrän Jeppe fick en, i hans tycke, god idé att göra giftermålet mellan Evald och Elsa om intet. Att han i och med detsamma skulle förlora allt hopp om att få ega den unga flickan, det insåg han tydligt, men den fordna kärleken hade nu öfvergått till hat och Jeppes natur var sådan, att han ej brydde sig om medlen, endast han kunde få utkräfva hämnd på den hatade. Utan att betänka sig mer än en gång gick han till Hans Grime och förband sig att locka Elsa i fällan, på det vilkor att fadrens gård i södra Emterud skulle i alla händelser blifva förskonad från danskarnes besök.

Hans Grime, som insåg att han efter ödeläggelsen af Brittias stuga, ej borde gå längre i öppet våld, antog med glädje Jeppes förslag. Den sist nämnde begaf sig för den skull till Björns stuga, föregaf att han hade ett så angeläget ärende till Elsa att han måste tala ensam med henne, och retade till slut så hennes nyfikenhet, att hon, som ej anade något försåt, medföljde ett stycke från stugan. Men här låg Hans Grime dold med sina ryttare. När Elsa fann sig bedragen uppgaf hon gälla rop och kallade sålunda de på fälten varande arbetarne, deribland äfven fadren och Evald, till platsen för illdådet. Jeppe måste hufvudstupa fly, och kom med nätt nöd undan sina förföljare. Att samla hästarne var för Evald och hans vänner lätt nog och det dröjde icke länge förrän de, såsom

förut är omtaladt, jagade efter qvinnoröfvaren och hans knektar, af hvilka de likväl förut lyckats nedlägga två. Trots sin ålder var gubben Björn en af de raskaste.

Då Jeppe kom hem till södra Emterud, beläget ett stycke norr om Morast på Wrangselfvens östra strand, vågade han ej för fadren omtala sitt misslyckade anslag. Ej heller vågade han länge stanna hemma, ty det anade honom att Evald och hans vänner skulle uppsöka honom. Då natten inbröt lemnade han därför hemmet och begaf sig öfver gränsen. I Magnor by hade han nemligen vänner och hos dem tänkte han qvarblifva medan den första stormen gick öfver.

3.

Det rum i södra rundeln, till hvilket Elsa blifvit förd, var ej större, än att det nätt och jemt kunde rymma fyra eller fem personer utom den säng och den stol, som förut funnos der. Högst uppe vid taket fanns en glugg, genom hvilken väder och vind obehindradt spelade in, och omedelbart ofvanför denna glugg låg en af skansens kanoner. De tjocka väggarne, från hvilka fukten här och der flöt, utestängde hvarje ljud och den unga flickans rop kunde således ej höras af de i rundeln utanför rummet posterande knektarne. Deras omedelbara närhet gjorde också att all tanke på flykt måste uppgifvas af den, som var nog olycklig att blifva innesluten i detta fängelse. Gluggen var äfven så liten

att knappt ett barn om fem år skulle kunnat taga sig ut derigenom, så mycket mindre Elsa.

Till en början var den unga flickan nära nog öfvergifven af ångest och fruktan. Nära nog under hela den våldsamma färden hade hon ej kunnat tänka redigt, men efter hand började hennes tankar klarna och snart stod uppträdet vid fädernehemmet lifligt för henne. Hon kom äfven ihåg att det var den försmådde friaren Jeppe, som hon sett gifva ett tecken, och att knektarne straxt derefter störtat fram och hon blifvit upplyftad på en häst. Sedan kunde hon ej påminna sig någonting förrän vid det tillfälle, då den häst, på hvilken hon fördes, störtade. Stöten hade för några ögonblick återväckt henne till sans, hvilken åter blifvit betagen af den häftiga ridten och den gruffiga ängslan, som marterat henne.

Hur mycket hon än grubblade, kunde hon likväl ej utfundera hvar hon nu befann sig. Hon steg upp på stolen i afsigt att se ut genom gluggen, men ehuru hon sträckte sig på tåspetsarne, nådde hon likväl knappt mer än halfväges upp till gluggen.

Försagd sjönk hon derefter ned på sängen och dolde för en stund ansigtet i händerna. Medan hon satt i denna ställning hörde hon ett par riglar dragas från den tunga jernbeslagna dörren. Slutligen vände den sig gnisslande på gångjernen och nu kunde den unga flickan för några ögonblick tydligt urskilja slamret af vapen och sorlet af karlröster. Hennes uppmärksamhet fästades likväl ej så mycket dervid, som fastmera vid den kvinliga gestalt, som visade sig i dörröppningen.

Man kunde också näppeligen få se en vidrigare uppenbarelse än den i Elsas fängelse inträdande

Margit, och epitetet hexa var här, om någonsin, på sin plats. Det oformligt stora hufvudet med sitt stripiga grå hår, sin tandlösa breda mun, hvars gipor nära nog vidrörde öronen, och de små som eldkol gnistrande ögonen jemte den med kort borst beväxta utskjutande hakan, mot hvilken den tunna spetsiga näsan bildade en skarp spetsvinkel, gáfvo henne utsende af ett sagans troll. Elsa ryggade också tillbaka vid första anblicken af denna uppenbarelse. Hon hemtade sig likväl snart och sporde med en stämma, som hon försökte göra så fast som möjligt:

— Hvar är jag?

— Hos din fine och förnåme brudgum, mitt hjertegryn, svarade Margit och tog på sig en leende mine, som mera liknade en afgrundsandes djefvulska hån.

Margits besynnerliga ord tillika med de skarpa blickar hon gaf Elsa, kommo henne att rodna som en pion.

— En förnäm brudgum, som du nog ska' bli förtjust åt, fortfor Margit och sträckte fram de klolika fingrarne liksom för att smeka den unga flickan.

Men denna såg nu hvad det var för en, hon hade framför sig. Med ett raskt slag lät hon den gamla hexan veta att hennes smekningar voro obehöfliga. Detta mottagande kom Margit att studsa. Förvåningen i hennes blickar öfvergick snart till raseri.

— Jaså, du börjar på det viset, skrek hon och grep med sina klolika fingrar så hårdt om Elsas ena arm, att hon af smärta nästan segnade till golfvet. Ser du, fortfor den gamla hexan triumferande då hon såg den unga flickans vanmakt, jag har förut

tämjt motsträfvigare ungar än du är. Eller kanske du inte tror att...

Den ilskna käringen, som ej tålde det ringaste motstånd af den hon blifvit satt att vakta öfver, fullbordade ej meningen, utan grep i stället med en snabbhet, som var förvånande i betraktande af hennes ålder, tag i den unga flickans långa och rika hår och beredde sig att gifva henne en handgriplig upptuktelse, då i detsamma en grof stämman från dörren hejdade henne:

— Låt bli det der! skrek den grofva stämman. Har jag inte sagt att du ej så får...

— Och det säger ni! afbröt Margit, utan att det ringaste fästa sig vid Hans Grimes ord. Hur skulle det gå om inte jag böjde det styfsinta modet hos de motspänstiga dufvor ni fångar? Ni vet, Hans Grime, att...

Innan Margit hann tala till punkt grep dansken henne i nacken och slungade henne handlöst ut genom dörren. Derpå vände han sig till den förskräckta Elsa och sade:

— Du kan vara lugn, flicka. Intet ondt skall mera vederfaras dig, och han tillade, i det han gaf henne en betecknande blick, så framt du godvilligt fogar dig efter mina önskningsar.

Med dessa ord gick han skyndsamt ut och snart hörde Elsa de tunga riglarne skramlande skjutas för dörren.

4.

Länge dröjde det ej förrän det blef känt att det var Jeppe, som ledt Hans Grime till Björns stuga och på så sätt varit orsak till den unga flickans bortförande. Det var en söndag vid Eda kyrka, som den munviga Stina från Långelanda omtalade detta för de på kyrkvallen församlade och hon bedyrade äfven genom de heligaste försäkringar, att hon talade sanning.

Underrättelsen spred sig som en löpeld och hann inom kort till Evalds öron. I sällskap med några raska drängar skyndade han för den skull en eftermiddag till Södra Emterud för att söka efter rivalen, men fann honom naturligtvis ej, utan i stället hans far, en mot grafvens brädd lutande gubbe med ett illistigt och lömskt utseende.

— Hvar är son din? sporde Evald i hotande ton.

— Jeppe, utbrast Per Ersson utan att våga se frågaren i ögonen.

— Ja visst. Du har ju ingen annan pojke.

— Hvad vill du honom? sporde den illistige gubben undvikande.

— Det ska' jag nog säga när jag träffar den skurken, röt Evald. Säg bara hvar han finns.

— Vet inte, svarade gubben Per sanningsenligt.

— Jaså, nå då ska' vi nog genomsöka hvar-
enda vrå, det kan du lita på.

Trots Per Erssons alla protester verkställdes undersökningen med största noggrannhet. När den var slut utan att den eftersökte kunnat påträffas, omtalade Evald för Per Ersson hvad Jeppe anstiftat för ondt och han slutade med dessa ord:

— Om jag också skall förfölja Jeppe till verdens ände, så . . .

— Hå, hå, afbröt Per Ersson hänleende; tror du att Jeppe är rädd för dig?

Det ena ordet gaf det andra och då några af Pers vänner kommo till, blef det ett allmänt slagsmål mellan de båda partierna. Det slutade så, att Per och hans medhållare tvungos att taga till flykten ned åt Magnora bro.

Då Evald, som ett godt stycke förföljt Per Ersson, andtruten återkom till hans gård, hade ett par stycken af hans män, som qvarstannat der, och som enskildt buro hat till gubben Per, satt eld i boningshuset på flere ställen. Och som blåsten var temligen stark spred sig det härjande elementet hastigt ej blott öfver manbyggnaden, utan äfven till uthusen, och innan midnatten inbröt låg Per Erssons gård i aska. Gubben åsåg sjelf med grämelse och raseri förödelsen utan att våga sig fram för att söka rädda det aldra minsta.

Ungefär samtidigt härmed stodo Jeppe och hans synnerligt gode vän, Jens, i lifligt samspråk på den vedbacke, som tillhörde den sist nämndes i norra kanten af Magnor by liggande gård.

— Det är en ödeläggande fejd, den här, suckade Jens och blickade vemodigt utåt sina der och hvar nedtrampade åkrar. Och det var med knapp nöd som jag sjelf slapp att följa med och att . . .

— Hvad pratar du för slag, afbröt Jeppe hastigt. Hvem ville rycka dig, som inte är knekt, från dina sysslor? Det hade ju varit i högsta grad obilligt!

— Ja, så tyckte åtminstone jag, inföll Jens, men Hans Grime var af annan mening och när

jag bedyrade att jag inte kunde göra den aldra ringaste nytta som knekt, ville han ha mig med som vägvisare.

— Nå, hur kunde du slippa undan det då? sporde Jens nyfiken.

— Det gick lättare än jag trodde. Jag förebär nemligen att Hakon här borta kände vägen bättre än jag och då jag nämnde att han för knappt åtta dagar sedan varit vid Eda, lät Hans Grime söka reda på honom och så blef han tvungen att visa danskarne vägen. Men, se du, det var ett besynnerligt sken der i öster! Det är just åt Emterud till.

Österut blef också i detsamma himlen färgad purpurröd.

— Kanske att Morast blifvit anfallen, inföll Jeppe eftertänksamt.

— Har något sådant varit på tal då?

— Ja, nog har jag för en tid sedan hört att landshöfdingen Olof Stake, som lär vara en mäktig bård krigare, skulle finnas i trakten och...

— Bah, afbröt Jens under det ett öfvermodigt leende spelade kring hans läppar, hvad förslår han mot vår Hannibal Sehested! Jag har hört folk, som begriper någonting, påstå, att näst vår kung finnes i både Norge och Danmark ingen likare person än den norske ståthållaren och jag håller före att det är sannt hvad som... men, tag nu inte det så hårdt åt dig, fortfor Jens, då han märkte att Jappes blickar mulnade. Nog är du både född i Vermland och bosatt der och således svensk, men om jag rätt lärt känna ditt sinne-lag, så...

— Du har rätt, Jens, afbröt Jeppe häftigt. Bara jag kan få hämnd på Evald, som . . .

— Jaså, han som tagit Björns vackra dotter ifrån dig, inföll Jens; och om Jeppe i dessa ögonblick hade kastat en blick på kamraten, skulle han säkerligen ej kunnat undgå att varsna det gäckeri, som stod att läsa i dennes ögon. Men Jens var nu så ifrigt sysselsatt med sina hämndetankar, att han ej hade sinne för annat.

För att få honom riktigt vaken upprepade Jens hvad han nyss yttrat och nu med högre stämma.

— Ja, den der, ja! skrek nu Jeppe till under det hans anlete blef purpurrött af vrede. Om jag bara hade som jag ville . . . om . . .

— Hvad skulle du då vilja ha? sporde Jens, då kamraten sjelf afbröt sitt tal.

Efter en stunds funderande sade Jeppe:

— Om jag kände någon, som skulle vara hågad att följa mig, så skulle jag försöka att få Elsa bort från Morast, ty det anar mig att Evald har i sinnet detsamma, och, fortfor han, i det hans ansigte uttryckte mera energi än vanligt, detta måste jag hindra, ty hon får ej falla i hans händer och det så sannt jag heter . . .

En ryttare, som i detsamma störtade in genom den öppna gårdsporten, afbröt samtalet.

— Far! far! utropade Jeppe. Hvad står nu på? Gubben Per Ersson hoppade raskt af hästen och sade, i det han pekade mot öster:

— Såg ni eldskenet der borta?

— Ja, hvarifrån kom det? sporde Jens.

— Från min gård i Södra Emterud.

Jeppe blef likblek och endast stammande kunde han fråga:

— Hur . . . , hur . . . har det . . . kommit . . .

Tungan nekade här att vidare göra tjänst.

Så omständligt som möjligt berättade nu Per Ersson om Evalds besök och slutade sålunda:

— Det är du, Jeppe, som är skulden härtill.

— Det der kräfver hämnd, ropade Jeppe. Viljen I följa mig?

Efter en längre öfverläggning och sedan Per Ersson vidtalat några svenskhatande bonddrängar att följa med skyndade den till sju man uppgående styrkan öfver svenska gränsen.

5.

I skansen Morast hade emellertid följande tilldragit sig. Sedan Hans Grime länge förgäfves sökt vinna Elsas ynnest, befallde han Margit att behandla den unga flickan efter eget godtfinnande. Och hvad detta ville säga, det fick snart Elsa erfaras. Ej nog med att den elaka qvinnan nästan hvarje dag öfverföll henne med hugg och slag, äfven maten knappades in mer och mer och till slut förklarade Margit hänleende, att det vore hennes mening att svälta Elsa ända till dess hon gifve med sig.

Från tornluggen kunde hon ej vänta någon räddning; blott någon tillfällighet skulle kunna skänka henne den.

Och den tillfälligheten kom förr, än Elsa hade väntat.

En dag var Hans Grime vid så godt lynne, att han beslöt anställa ett gästabud för sina käm- par. De ströfkårer, som litet emellanåt svärmat omkring fästet hade ej på länge synts till och denna omständighet gjorde att Hans Grime trodde sig fortfarande få vara i oqvald besittning af skansen.

Vin och öl sattes fram och libationerna började. De antogo snart formen af orgier och länge dröjde det icke, förrän ruset började göra verkan på danskarne. Den ene efter den andre slumrade in och snart voro Hans Grime och Margit de enda, som kunde hålla sig vakna.

Plötsligt sprang Grime upp, men föll tungt tillbaka på stolen igen. Med sludrande tunga utropade han:

— Margit, hemta hit den motsträfviga dufvan. Äfven hon må få del af välfägnaden.

På svigtande ben reste sig den gamla hexan och raglade ut.

Skrålet och skriket från knektarne hade nått Elsas öron och väckt hennes förfäran. Men denna ökades ännu mera då Margit inträdde i hennes fängelse och befallde henne att medfölja.

I detta ögonblick fick Elsa en idé. Med undergifvenhet låtsade hon foga sig efter Margits vilja, men just som den elaka hexan skulle träda ut kastade sig den unga flickan med anlitande af alla de krafter hon hade i behåll öfver henne.

Anfallet kom så oväntadt, att Margit tumlade omkull. I blinken ryckte Elsa till sig nyckeln, som hon visste också gick till bakporten, rusade ut och smällde dörren häftigt igen efter sig. Der- efter ilade hon ut i skansen och tog ginaste vägen till bakporten.

Margit hade dock endast blifvit för tillfället döfvad af det opåräknade anfallet. Det dröjde ej många sekunder innan hon repade sig igen.

Med en vild ed på de sluddrande läpparne reste hon sig. Vreden hade i en hast gjort henne någorlunda nykter. Att rycka upp dörren var för henne ett ögonblicks verk. Den kalla luft, som slog henne rakt i ansigtet, bidrog också till att klara hennes något omtöcknade hjerna.

I stället för att förfölja den djerfva Elsa till bakporten, i hvilket fall hon säkerligen skulle lyckats återföra flyktingen, som en god stund hade att göra med att få upp det krångliga låset, lydde hon ögonblickets första ingifvelse och ilade tillbaka till gästbudsrummet.

— Ensam! utropade Hans Grime när Margit återkom.

Under en god tillsats af svordomar omtalade den gamla hexan sitt missöde. Hans Grime blef för ögonblicket spik nykter och sedan han ryckt till sig sitt långa slagsvärd skyndade han, följd af Margit, till bakporten.

Till sin stora grämlse fann han denna öppen och Elsa borta. Hans raseri låter knappt beskrifva sig och hade ej Margit skyndat undan så fort som hon gjorde, skulle hon utan tvifvel fått känna på det långa slagsvärdet.

Ej heller var det möjligt att få knektarne på benen förr än efter några timmar, så fullständigt var ruset.

Oaktadt de skarpa stenarne obarmhertigt sargade Elsas halfnakna fötter och oaktadt den tarfliga

och otillräckliga föda hon erhållit nedsatt hennes krafter ej så litet, skyndade hon likväl undan med en snabbhet, som var förvånande.

Redan vid första utkomsten från skansen tyckte hon sig förnimma ljudet af röster på vägen mot söder. Fruktande att råka ut för danskar om hon toge den kosan ilade hon i motsatt riktning och befann sig vid midnattstiden i närheten af Magnora bro. Ej långt från denna låg en oansenlig stuga, på hvars dörr den af trötthet nära nog dignande flickan genast klappade.

Efter en stunds väntan syntes ett skrynkligt gumansigte titta ut och en lindrigt darrande stämma sporde:

— Hvem der?

Utan att säga sitt namn bad Elsa att få hvila sig i stugan till andra morgonen och gumman, som rördes af den klagande rösten, öppnade genast. Men knappt hade Elsa trädt in i stugan förrän gumman slog händerna tillsammans och utropade:

— Vid min själs salighet är det inte Björns Elsa! Hur i Herrans namn har du sluppit ut från skansen?

— Det är således bekant att . . .

— Att du blifvit ditröfvad, ja, afbröt gumman Lena ifrigt. Jo, det kan du tänka dig. Dessutom var det inte så länge sedan Evald var här med sina män och snart nog torde han komma tillbaka. Det var allt en skön brasa han gjorde åt den högfärdige Per Ersson i Södra Emterud.

— Hvad för en brasa? sporde Elsa nyfiket.

— Det är sannt, du har ju suttit på skansen, så att du inte kan ha reda på hvad som till-

dragit sig, inföll Lena, och därför vill jag berätta det för dig.

När Lena slutat sin berättelse märkte hon att Elsas hufvud sjunkit ned mot bröstet. Nattens ansträngningar hade så uttömt den unga flickans krafter, att hon mot sin vilja sjunkit i sömn.

Mumlande för sig sjelf några mindre vänliga meningar öfver danskarne, bar gumman Lena den sofvande Elsa till sin bädd och nedlade henne der.

— Om nu Evald vore här, skulle han allt bli glad, tänkte hon och gick derefter sjelf till hvila i ett hörn af rummet.

Samma natt anlände Per Ersson med sina följeslagare till andra ändan af bron, der de beslöto hålla rast i en ej långt från bron belägen skogsdunge. Äfven hos dem var tröttheten så öfverväldigande, att de snart föllo i en djup sömn. Till och med den, som hade vakten, besegrades slutligen af sömnguden.

Och denna natt följde händelserna tätt på hvarandra. Knappt hade Per Erssons följe insomnat, förrän Hans Grime, som ändteligen fått sex knektar vakna, sprängde fram mot bron och gjorde halt ett knappt bösshåll ifrån Lenas stuga. Och bakom denna trupp framsmög Evalds styrka, hvilken legat på lur invid vägen och fått syn på danskarne.

— Nu eller aldrig skall jag väl få Hans Grime i mitt våld, utbrast Evald, vändande sig till Elsas far. Nu tyckes det vara omöjligt för honom att komma undan.

— Ja, då skall han i sanning ha vingar att flyga med, inföll Björn, Låt oss genast omringa dem, innan . . .

— De sitta af, inföll Evald, och detta gynnar oss. Till fots är dansken inte så farlig.

6.

En af Evalds män, som på omvägar blifvit skickad till bron för att rekognoscera hade af ovarsamhet gjort sig synlig för danska posten. Denne gaf genast till ett anrop och i blinken voro danskarne på benen.

— Nu är rätta ögonblicket för oss inne, skrek Björn. Sådana här äfventyr har jag mer än en gång varit ute för i Tyskland. Om vi nu dröja skall det gynnsamma tillfället måhända gå oss ur händerna och . . .

— Framåt, kommenderade Evald i detsamma med hög röst och han hade knappt fått ordet öfver läpparne förrän det första skottet föll och sträckte en af danskarne till marken just som han skulle bestiga sin häst.

Förskräckta och yrvakna rusade gumman Lena och Elsa upp och den sist nämnda utropade:

— Hvad var det?

Lena hade emellertid försigtigt närmat sig fönstret och i den ljusa morgonen kunde hon tydligt se hvad som tilldrog sig utanför hennes stuga. Detta rapporterade hon till den darrande Elsa i följande ordalag:

Några danska knektar och deribland Hans Grime ha blifvit anfallna. Jag ser tydligt far din och då kan du vara säker på att Evald inte är långt borta. Huj, nu störta de fram och danskarne fly

ned mot bron! Så der ja! Der är Evald! Han kommer hitåt och . . .

Med ett enda hopp var Elsa ur bädden och framme vid fönstret. Ja, der såg hon ju den älskade midt ibland de modige vermländingarne och hennes hjerta klappade häftigare. Endast den nödtvungna försigtigheten gjorde att hon kunde hålla sig stilla, men då hon såg hur danskarne allt mer flydde, var det slut med denna försigtighet. Innan gumman Lena hann mota henne hade hon rusat mot dörren, ryckt upp den och störtat ut.

— Oförvägna flicka, muttrade Lena. Hur lätt kan inte en kula träffa dig! Nå, nå, du gör som du vill. Nog kan jag förstå att du gerna vill träffa Evald, men därför behöfver du väl inte störta dig i så ögonskenliga lifsfaror. Jo, jo, den kärleken, den ser då inte . . .

En förlupen kula, som i detsamma hven in genom den halföppnade dörren och fastnade i motsatta väggen, afbröt gumman Lenas betraktelser öfver kärleken. Darrande skyndade den gamla att tillsluta dörren, hvarefter hon började att ställa i ordning i stugan, i den händelse Elsa skulle komma tillbaka.

Jeppe sof godt och drömde en ljuflig dröm om huru han hade den hatade Evald i sitt våld. Det var i en stor skog tyckte han och i ett af de högsta träden hade en snara blifvit fastgjord. En ljuf hämndkänsla hade intagit Jeppe och han njöt i fulla drag öfver att snart få se sin rival gunga i snaran. Men först ville han riktigt håna honom och anlitate för den skull alla de ord, som hans

språk hade till hands. När han så tröttnat befallde han sitt folk att lägga snaran om Evalds hals, men denne gled, hal som en orm, hvarje gång ur den samma. Uppretad häröfver ville nu Jeppe sjelf förätta bödelns värf, men för honom gick det tvärtom så tokigt, att snaran i stället gled ned öfver hans eget hufvud. Förskräckt häröfver och då han såg den smidige Evald hastigt fatta repet för att draga till, gaf han till ett anskri och vaknade. Hans kropp darrade ännu och stora svettperlor runno utför hans panna. Aftorkande den med afviga högra handen mumlade han för sig sjelf:

— En förfärlig dröm. Hvad har den manne att betyda?

Jeppe såg sig ängsligt omkring; han tittade upp mot de lummiga träden liksom fruktande att få se den ominösa snaran hänga öfver någon gren; han riktade derefter sina blickar bort mot den närbelägna Magnora bro och Wrangselfvens klara lugna vatten, men hvart han än såg, rådde ett oafbrutet lugn. Efter en stunds funderande sjönk han ned igen och skulle just till att sofva då han i stället plötsligt for upp vid det att hästramp från andra sidan elfven trängde fram till hans öron.

Efter några minuters spejande upptäckte han slutligen den danska ryttarskaran utanför Lenas stuga, men af Evalds män kunde han ej se den minsta skymt, icke ens den person, som af danskane varseblifvits.

Jeppe, som ögonblickligen igenkände danskarne, väckte genast fadren och Jens. Det blef nu en högst liflig öfverläggning och slutet blef äfven, att de skulle så fort som möjligt begifva sig öfver Magnora bro och sluta sig till danskarne. Visserligen voro Per

Ersson och Jeppe i förstone en smula villrådiga i att medfölja, men de hämndeplaner, som hvälfde sig i deras inre, häfde likväl snart alla deras betänkligheter.

Den lilla styrkan marscherade snart öfver bron och hade just uppnått norra ändan af densamma, då första skottet small. Detta var föga välkommet isynnerhet för Jeppe och Per Ersson och de fattade därför, i blinken sitt beslut att smyga sig undan.

Men när Jens märkte detta grep han gubben Per temligen omildt i halsen och sade, i det han pekade tillbaka öfver bron:

— Nu är det för sent att gå tillbaka.

Så var äfven förhållandet, ty just då hade en liten afdelning af Evalds trupp lyckats praktisera sig öfver ån och fattade posto vid södra ändan af bron, hvarigenom den från Magnora utgångna truppen befann sig innestängd tillika med danskarne.

— Det här synes ej arta sig riktigt bra mumlade Per Ersson halfhögt. Hvad hade jag här att göra?

Oaktadt Jeppe, som stod vid hans sida, hörde fadrens ord, besvarade han dem icke. Han endast stirrade som en förryckt mot en enda punkt, Lenas koja. Slutligen hördes ett stönande från hans läppar; hans ögon rullade vildt och i det han frammumlade några otydliga meningar lade han snabbt sin bössa till sigte. Det var åsynen af den från Lenas stuga utkommande Elsa, som orsakade denna rörelse hos honom.

I början af vermländingarnes anfall var det nära att Hans Grime helt och hållet »tappat hufvudet». Hvarandra motsägande befallningar utdelades och till slut måste en gråskäggig knekt göra honom uppmärksam på det vanvettiga i hans anordningar.

Detta återförde Hans Grime till förnuft igen. Resande sig i stigbyglarne skrek han till sitt folk:

— Det är ej så farligt som det ser ut. Vi äro ju öfvade knektar och bättre beväpnade än de der bönderne, så att det nog skall gå för sig att kasta undan dem. Hållen bara tätt ihop och segern skall blifva vår!

Detta tal mottogs af knektarne med jubelrop. Anloppet egde också rum, men innan Hans Grime hann fram till sina motståndare hade desse hunnit nedlägga två af hans knektar. De öfrige stannade då och sågo sig förvirrade omkring efter någon reträttväg. Men hvart de än blickade möttes de endast af vermlandsböndernes hotande ögonkast och svarta bössmyningar.

Det var ingen behaglig ställning Hans Grime nu råkat i. Inom sig sjelf förbannade han också att han begifvit sig ut med en så ringa styrka. Döden eller fångenskapen tycktes nu oåterkalleligen vänta honom.

Vermlandsböndernes ring slöt sig allt fastare omkring danskarne och Per Erssons lilla skara och undergångens ögonblick voro antagligen ej långt borta.

Då fick äfven Hans Grime syn på den i Evalds armar hvilande Elsa. Danskens ansigte blef nära nog askgrått; det långa slagsvärdet grodde fastare i hans händer och han var just på vippen att gifva

hästen sporrarne, då ett skott i detsamma föll bakom honom. Samtidigt såg han äfven den unga flickan vackla och störta till marken.

Skottet kom från Jeppe och kulan hade genomborrat Elsas venstra arm. Utan att förlora besinningen tillsade Evald gubben Björn att hålla folket tillhopa, hvarefter han skyndsamt inbar den afsvimmade Elsa i stugan.

— Kunde nog tro att hennes oförsigtighet skulle hafva sådana följder, puttrade gumman Lena, men se ungdom och visdom följas nästan aldrig åt.

— Såret tyckes ej vara farligt, inföll Evald. Pyssla om henne så länge, mor Lena, medan jag får göra upp räkningen med den, som sköt det lömska skottet.

Efter dessa ord ilade Evald ut och straxt derefter gingo vermländingarne modigt till anfall på danskarne och styrkan från Magnor. Efter en strid, som varade endast några minuter, hade vermländingarne totalt inneslutit sina motståndare på Magnora bro. Framför sig och bakom hade de bönderne och på sidorna Wrangselfvens böljor, färdiga att mottaga dem i sin våta famn om de skulle våga att fly åt det hållet.

— Vid min själ står inte Jeppe bland våra fiender, utbrast gubben Björn och stötte Evald i sidan. Och der, fortfor han ifrigare, der ser jag äfven Per Ersson och . . .

— Jaså, afbröt Evald lugnt, då kan det ej dröja länge, förrän vi ha dem i våra händer.

Rasande öfver den belägenhet han genom sin egen dumdristighet råkat i, sporrade Hans Grime sin häst för att genombryta vermländingarnes led

vid norra ändan af bron. Alla de öfrige följde honom tätt i spåren och en häftig kamp uppstod.

Hans Grime var ingen feg person när han tvangs att strida för sitt lif. Sin långa pamp begagnade han med sådant eftertryck, att bönderne i förstone ryggade tillbaka och det såg nästan ut som om han skulle nå sin afsigt att slå sig igenom. Men det var detta som vermländingarne ej kunde tillåta, ty antingen död eller lefvande måste de nu ega honom om de för den närmaste framtiden åtminstone ville behålla frid och lugn. Hans Grime fann därför ett allt segare motstånd och slutligen blef hans häst nedstucken. Han var nu förlorad, det insåg han och under det han funderade på hvilken utväg han nu skulle begagna, kastade sig bönderne öfver honom och togo honom efter ett hårdnackadt motstånd till fånga.

I det jubelrop, som vermländingarne nu upphäfdde i glädjen öfver den lyckliga fångst de gjort hördes plötsligt en stark stämma:

— Han springer i elfven! Tag fast honom!

Det var gubben Björn, som utropade dessa ord då han såg Jeppe kasta sig upp på det låga räcket och hufvudstupa störta sig ned i vattnet. Allas ögon följde den djerfve, som snart blef synlig öfver vattenytan.

Något litet hade Jeppe lärt sig att simma och det var derpå som han förtröstade när han tog denna sista förtviflade utväg. Men han hade ej beräknat att kläderna skulle dels hindra hans rörelse, dels neddraga honom. Efter några simtag kände också Jeppe hur han sjönk allt mera och nu öfvergaf honom modet.

— Hjelp, hje-elp, skrek han därför, ty i dessa

ögonblick kändes honom lifvet dyrbarare än annars...

— Rädda honom; rädda landsförrädaren på det att vi må gifva honom sin välförtjenta lön, ropade Evald och sprang sjelf bland de förste ned till stranden. Stänger och grenar sträcktes från båda sidorna ut mot den med lifvet kämpande och Evald uppmanade honom ifrigt att begagna sig af den erbjudna hjälpen.

Detta försökte visserligen Jeppe, men till hans olycka hade de tunga kläderna redan insupit så mycket vatten, att han allt mera drogs nedåt. Så ett anskri, det sista, och Jeppe försvann under den lugna vattenytan.

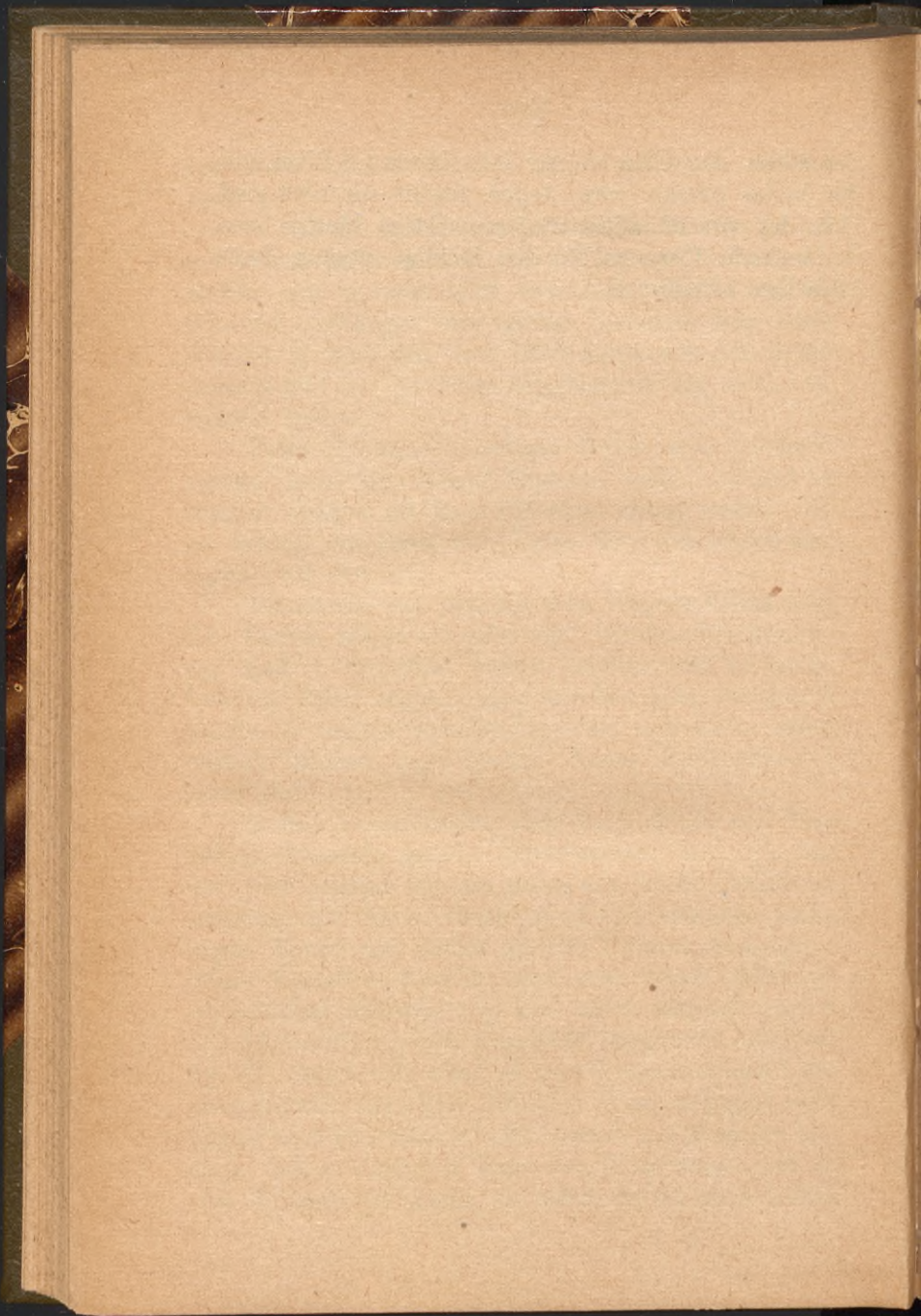
Danskarne och männen från Magnor tillika med Per Ersson måste nu gifva sig. Gubben Per hängde sig sjelf i förtviflan natten derefter och då landshöfding Stake några dagar derefter kom antågande kunde de trogna vermländingarne, som under tiden eröfrat Morast, med stolthet lemna Hans Grime i hans våld.

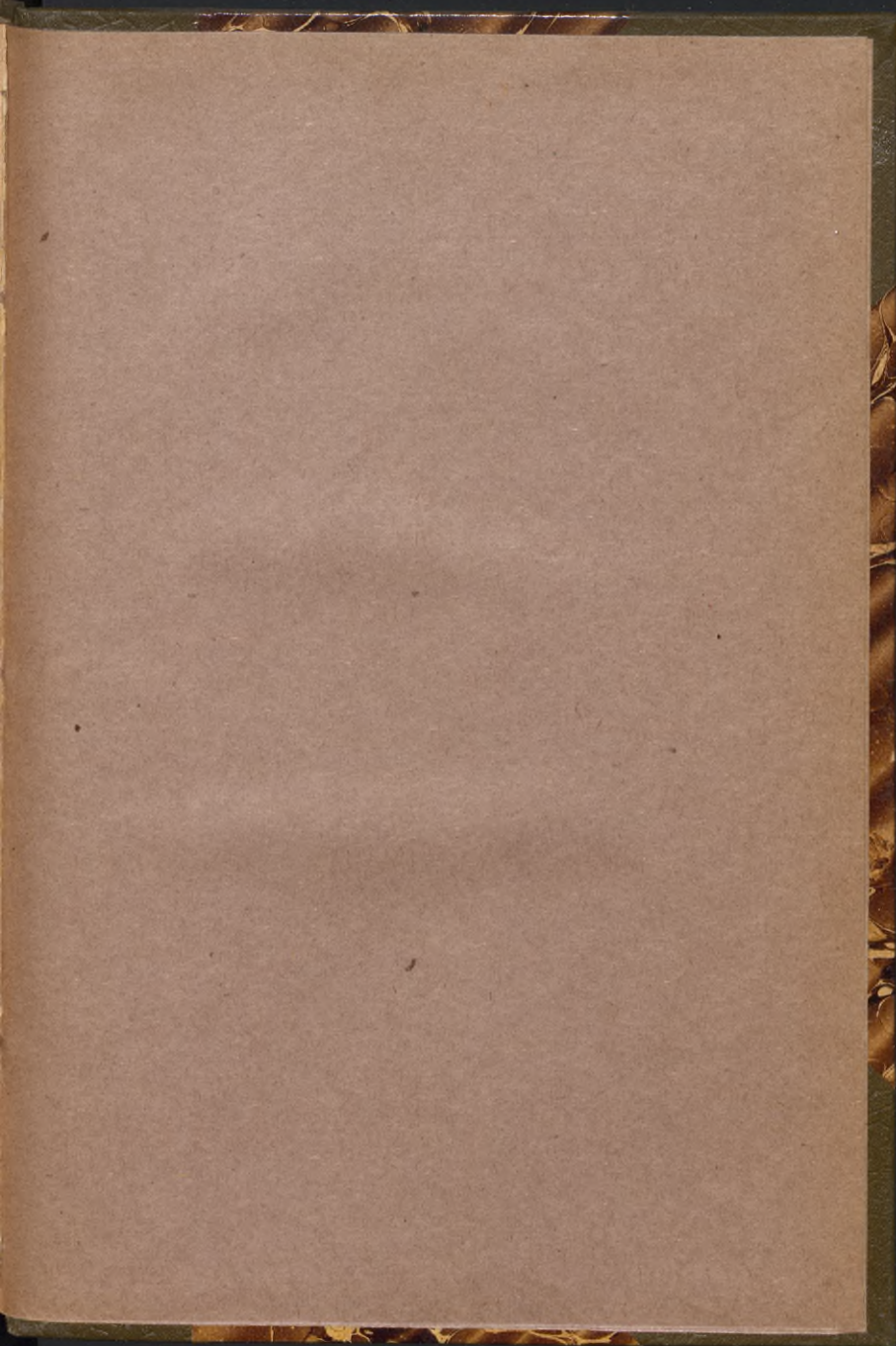
Redan innan freden slöts hade Evald och Elsa blifvit förenade genom äktenskapets band och när det blef frågan om att gifva den kække Evald ersättning för hans visade mod och rådighet fanns ingen lämpligare sådan än Per Erssons hemman i Södra Emterud, som nu stod utan egare. Med vederbörandes tillåtelse tog han alltså nämnde gård i oqvald besittning och framlefde sedermera ett lyckligt lif, aktad och ärad af sina socknebor och i det medvetande, att han till alla delar fullgjort sina pligter mot fosterlandet. Händelsen vid Magnora bro gingo heller aldrig ur hans och Elsas minne, och så ofta de hade tid gingo de alltid dit för att betrakta

det ställe, der Elsa så när fått släppa till lifvet, och der bådass hätske ovän, Jeppe, funnit sin våta graf. Och det var då alltid med uppriktiga hjertan som de tackade försynen för den lyckliga utgång deras lifsfarliga äfventyr fått.

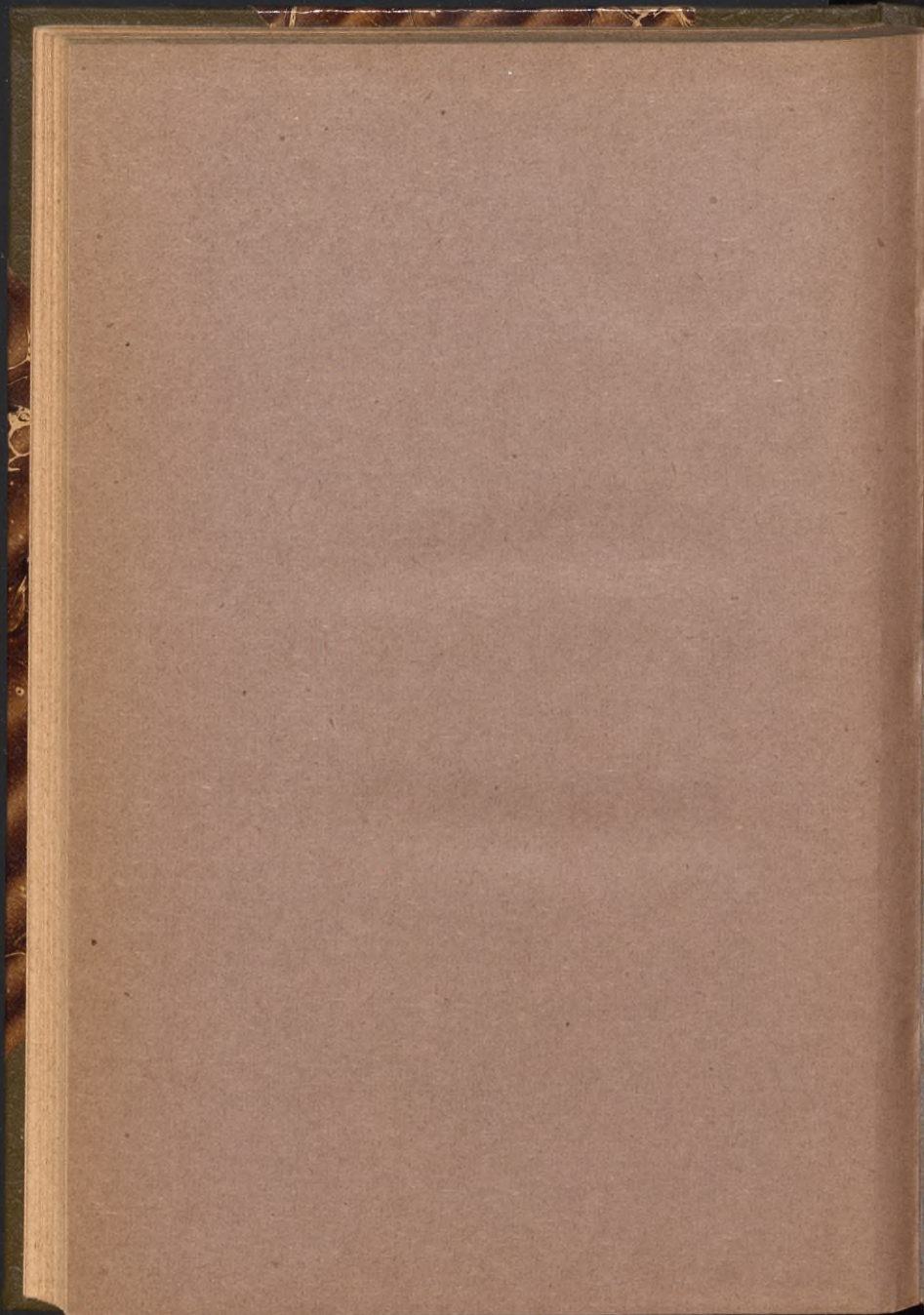

6000239157

Göteborgs universitetsbibliotek

